

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּקְחוּ בְנֵי אֶהְרֹן נָדָב וְאִבִּיהוּא אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וַיִּתְּנוּ בְּהֵן אִשׁ וַיְשִׂימוּ עָלֶיהָ קְטֹרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אִשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם וַתֵּצֵא אִשׁ מִלִּפְנֵי י-הו-ה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה'"

עַל הַכְּתוּב, "וַתֵּצֵא אִשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה'", מְגַלִּים לָנוּ חֲזו"ל בְּגִמְרָא (סְנֵהֲדְרִין נב'): "אָבָא יוֹסִי בֶן דּוֹסְתָאֵי אוֹמֵר: שְׁנֵי חוּטִין שֶׁל אִשׁ יֵצְאוּ מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וְנַחֲלָקוּ לְאַרְבַּע, וְנִכְנְסוּ, שְׁנַיִם בְּחֻטְמוֹ שֶׁל זֶה, וְשְׁנַיִם בְּחֻטְמוֹ שֶׁל זֶה, וּשְׂרָפוּם".

וְצָרִיכִים אָנוּ בִּיאוֹר עַל-כֵּן, מְדוּעַ יֵצְאוּ שְׁנֵי חוּטִים שֶׁל אִשׁ, וְאַחַר-כֵּן נַחֲלָקוּ לְאַרְבַּע? מְדוּעַ לֹא יֵצְאוּ מִלְּכַתְחִילָה אַרְבָּעָה חוּטִין שֶׁל אִשׁ, לְהִיכְנֵס בְּחוּטְמָם שֶׁל נָדָב וְאִבִּיהוּא?

מִצְאָנוּ בִּיאוֹר נִפְלֵא עַל-כֵּן בְּמִשְׁנֵתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל ה"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" זִיע"א (שְׁמִינִי), וְכָךְ הוּא כּוֹתֵב: "וַתֵּצֵא אִשׁ מִלִּפְנֵי ה'", וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה כָּאֵן. שְׁהָרִי יְדוּעַ כִּי שֵׁם הוּי"ה (י-הו-ה), בְּרוּךְ הוּא, שֵׁם מִידַת הַרְחָמִים. אִם כֵּן, כָּאֵן, שִׁיצָאָה אִשׁ לְשֵׁרוֹף אֶת בְּנֵי אֶהְרֹן, הִיְתָה כָּאֵן מִידַת הַדִּין, וְלִכְאוּרָה הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת כּוֹתֵב: "וַתֵּצֵא אִשׁ מִלִּפְנֵי אֱלֹקִים". שְׁהָרִי, כִּידוּעַ, שֵׁם "אֱלֹקִים" הוּא שֵׁם מִידַת הַדִּין.

מֵיֵשֵׁב עֲנִין זֶה ה"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת", עַל-פִּי הַנְּאֻמָּר בְּמִדְרָשׁ (תְּנַחֲוּמָא "תְּצוּהָ"), שְׁמִיתַת נָדָב וְאִבִּיהוּא הִיְתָה עוֹנֶשׁ עַל-כֵּן שֶׁאֶהְרֹן אִבִּיהֶם הִשְׁתַּתֵּף בְּחֻטָּא הַעֲגָל, כִּפִּי שְׁכַתוּב בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים ט', כ'): "וּבְאֶהְרֹן הַתַּאֲנֵף ה' מָאֵד לְהַשְׁמִידוֹ", וּפְרַשׁ רש"י: "וְאֵין הַשְׁמָדָה, אֲלֵא...כִּילּוּי בָּנִים. וְאֵתְּפַלֵּל גַּם בְּעַד אֶהְרֹן, וְהוֹעִילָה תְּפִילַתִּי לְכַפֵּר לְמַחְצָה, וַיָּמָתוּ שְׁנַיִם, וְנִשְׂאָרוֹ הַשְּׁנַיִם".

דְּהֵינּוּ, לְמַעֲשֵׂה הָיוּ אֲמוּרִים כָּל אַרְבַּעַת בָּנָיו שֶׁל אֶהְרֹן לָמוֹת, אֲלֵא שְׁמִשָּׂה רַבְּנוּ הַתְּפַלֵּל עַל אֶהְרֹן אַחִיו, וְהִצְלִיחַ לְהַמְתִּיק קִצָּת אֶת הַגְּזוּרָה, כִּפִּי שְׁכַתוּב בַּתּוֹרָה (שָׁם): "וְאֵתְּפַלֵּל גַּם בְּעַד אֶהְרֹן בְּעַת הַהוּא". דְּהֵינּוּ, מִכַּח תְּפִילָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עַל אֶהְרֹן נִצְלוּ שְׁנֵי בָנָיו שֶׁל אֶהְרֹן – אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר.

לְפִי זֶה מִבְּאֵר ה"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת", מִטַּעַם זֶה יֵצְאוּ שְׁנֵי חוּטִים שֶׁל אִשׁ מִלִּפְנֵי ה', וְנַתְּחַלְקוּ לְאַרְבַּעָה, כְּדִי לְרְמוֹז לָנוּ שֶׁהַקַּב"ה רָצָה לְשֵׁרוֹף אֶת כָּל אַרְבַּעַת בְּנֵי אֶהְרֹן, אֲבָל בְּזִכּוֹת תְּפִילָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה נִצְלוּ שְׁנֵי בָנָיו שֶׁל אֶהְרֹן – אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר, וְנִשְׂרָפוּ רַק שְׁנֵי בְנֵי אֶהְרֹן, וְלֹא כָּל הָאַרְבָּעָה.

אֲמָנָם רְאוּי לְהַתְּבוּנָן מַה שְּׁגִילוּ לָנוּ חֲזו"ל בְּמִדְרָשׁ (וַיִּקְרָא רַבָּה כ', ו'): "לֹא מָתוּ בָּנָיו שֶׁל אֶהְרֹן אֲלֵא עַל שְׁהוּרוֹ הַלְּכָה בְּפָנֵי מֹשֶׁה רַבֵּן". מִבְּאוּר מִכָּאֵן, כִּי עִיקַר חֻטְאָם שֶׁל נָדָב וְאִבִּיהוּא הִיָּה עַל שְׁהוּרוֹ הַלְּכָה בְּפָנֵי רַבֵּם מֹשֶׁה. וְעַל-כֵּן רְמוּזָה הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה: "וַיִּקְרִיבוּ (נָדָב וְאִבִּיהוּא)...אִשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם" – דְּהֵינּוּ, שְׁמִשָּׂה רַבְּנוּ לֹא צִוָּה אוֹתָם עַל-כֵּן.

וְכֵן בְּגִמְרָא (עִירוּבִין סג'): "רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: לֹא מָתוּ בְּנֵי אֶהְרֹן – אֲלֵא עַל שְׁהוּרוֹ הַלְּכָה בְּפָנֵי מֹשֶׁה רַבֵּן, מֵאֵי דְרוּשׁ? (= מַה דְּרִשׁוּ?) "וְנִתְּנוּ בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֵן אִשׁ עַל הַמְּזִבְחַ", אִף עַל פִּי שְׁהָאֵשׁ יוֹרְדַת מִן הַשָּׁמַיִם, מִצְוָה לְהַבִּיא מִן הַהֲדִיּוֹט (=כֶּהֵן הַדִּיּוֹט)".

וְרְאוּי לְהוֹסִיף מַה שְּׁפָרַשׁ ה"אֹר הַחַיִּים" הַקְּדוּשׁ, שְׁנַפְשָׁם שֶׁל נָדָב וְאִבִּיהוּא יֵצְאוּ מִגְּדֵל הַדְּבָקוֹת בַּה' יִתְּבַרַךְ, בְּבַחֲיִנַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה', ו'): "נִפְשֵׁי יֵצְאוּ בְּדַבְּרוֹ", וְכִפִּי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "אַחֲרֵי מוֹת...דָּבַר ה' לְמֹשֶׁה דֶּרֶךְ מִיתָתוֹ, שְׁהִיְתָה עַל זֶה הַדֶּרֶךְ בְּקִרְבָּתֶם לִפְנֵי ה', פִּירוּשׁ שְׁנַתְּקִרְבוּ לִפְנֵי אֹר הַעֲלִיּוֹן בְּחִיבַת הַקְּדֶשׁ, וּבְנוֹה מִתּוֹ, וְהוּא סוּד הַנְּשִׁיקָה, שְׁבָה מֵתִים הַצְּדִיקִים...".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִין זֶה. וְהָרִי לְמַדְּנוּ שְׁשֵׁנֵי בְּנֵי אֶהְרֹן נִשְׂרָפוּ עַל-יְדֵי שְׁנֵי חוּטִים שֶׁל אִשׁ שִׁיצְאוּ מִלִּפְנֵי ה', וּשְׂרָפוּם. וְאִיךְ מִבְּאֵר ה"אֹר הַחַיִּים" הַקְּדוּשׁ, שְׁשֵׁנֵי בְּנֵי אֶהְרֹן מָתוּ מִיַּת נְשִׁיקָה מִגְּדֵל דְּבָקוֹתָם בְּשִׁכְיָנָה הַקְּדוּשָׁה?

נִקְדִּים לְבִאֵר אֶת שִׁיחַ סוּד שְׂרָפֵי קֹדֶשׁ, אֶת הַשִּׁיחָה בֵּין הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה, כְּאֲשֶׁר נִתְּגַלָּה לוֹ בְּסִנְיָה. וְכִפִּי שְׁכַתוּב: "וַיִּרָא מִלְּאֵךְ ה' אֵלָיו בְּלִבַּת אִשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיִּרָא וְהִנֵּה הַסֵּנֶה בַּעַר בְּאֵשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינְנוּ אֲכָל...".

2 וְצָרִיךְ בִּיאור עַל פְּלִיאָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, "מִדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסֵּנֶה"? וְכִי יָד ה' תִּקְצֹר, שֶׁהַסֵּנֶה יִבְעַר מִבְּלֵי שִׁיתְכֹּלֶה? וּמִבּוֹאֵר בְּמִדְרָשׁ (שְׁמו"ר ב', ב') שֶׁהִקְב"ה אָמַר לְמֹשֶׁה: "כִּי דַרְכֵי בָּאֵשׁ שֶׁל מַעְלָה, אֵשׁ אוֹכְלָה, אֵשׁ וְאֵינוּ מִכְלָה". דְּהֵינּוּ, הָאֵשׁ שֶׁל מַעְלָה בְּשָׁמַיִם – כִּי דַרְכָּהּ לְהָאֵיר, אֲךָ אֵינָה מִכְלָה אֶת הַחֲפִץ שֶׁבוּ הִיא נֹאחֶזֶת. וְכֵן מְצִינּוּ בְּמִדְרָשׁ תְּנַחֲמוּמָא (תְּרוּמָה): כֹּאשֶׁר צִוָּה הַקְּב"ה עַל מֹשֶׁה לַעֲשׂוֹת מִזְבֵּחַ עֲצֵי שִׁטִּים וּלְצַפּוֹתוֹ נְחוֹשֶׁת, כְּדֵי לְהִקְרִיב עָלָיו קוֹרְבָנוֹת, תָּמָה עַל-כֵּן מֹשֶׁה, שֶׁהָרִי כָּתוּב (וַיִּקְרָא ו', ו'): "אֵשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה". וְהָרִי הַצִּיפּוּי שֶׁל נְחוֹשֶׁת נִתְּךָ מִן הָאֵשׁ, וְהַעֵץ שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ נִשְׂרָף בָּאֵשׁ, וְאִיךָ יִתְקַיֵּם הַמִּזְבֵּחַ מִחַמַּת הָאֵשׁ? עַל-כֵּן הִשִּׁיב לוֹ הַקְּב"ה: "כִּי דַרְכֵי בָּאֵשׁ שֶׁל מַעְלָה, אֵשׁ אוֹכְלָה, אֵשׁ וְאֵינוּ מִכְלָה".

מַעֲתָה יֵאִירוּ עֵינֵינוּ לְהִבִּין אֶת הַפְּתוּב, שֶׁהֵנָּה, כֹּאשֶׁר רָאָה מֹשֶׁה רַבְּנוּ שֶׁהַסֵּנֶה בּוֹעֵר בָּאֵשׁ, וְהַסֵּנֶה אֵינּוּ אוֹכֵל, חָשַׁב לְתוּמוֹ, כִּי הָאֵשׁ הִיא אֵשׁ רִגִּילָה שֶׁל מֹטָה, שֶׁדַּרְכָּהּ לְשִׂרּוֹף וּלְכַלּוֹת אֶת אֲשֶׁר הִיא נֹאחֶזֶת בוֹ. וְלִכֵּן תָּמָה עַל-כֵּן וְשָׂאֵל "מִדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסֵּנֶה"?

וְעַל-כֵּן גִּלָּה לוֹ הַקְּב"ה, שֶׁאֵין מְדוּבָר כֹּאן בָּאֵשׁ שֶׁל מֹטָה, שֶׁהוּדְלָקָה עַל-יְדֵי בֶשֶׂר וְדָם. אֲלֹא בָּאֵשׁ שֶׁל מַעְלָה, שְׂאֵמָנָם הִיא שׂוֹרְפֶת, אֲךָ הִיא אֵינָה מִכְלָה אֶת אֲשֶׁר הִיא נֹאחֶזֶת בוֹ.

וּבִאוּתוֹ דִּיבּוּר הַזֹּהִיר הַקְּב"ה אֶת מֹשֶׁה "אֵל תִּקְרַב הָלֵם". דְּהֵינּוּ, אֵל תִּתְקַרֵּב יוֹתֵר מִיָּדִי, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִצָּא נַפְשְׁךָ כְּדֶרֶךְ שִׁקְרָה לְנֹדֵב וּלְאִבִּיהוּא "בְּקִרְבָּתְךָ לִפְנֵי ה' וַיִּמְתּוּ".

לִכֵּן, כֹּאשֶׁר הִבִּין מֹשֶׁה אֶת כּוֹנֵת הַקְּב"ה, מִיָּד "וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו... – נִתְלַבֵּשׁ בִּירְאָה וּפְחָד, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִצָּא נַפְשׁוֹ מִגְּדֵל הַדְּבָקוֹת.

מַעֲתָה יֵאִיר לָנוּ לְהִבִּין אֶת דְּבָרֵי הַ"אֹר הַחַיִּים", שֶׁבְּנֵי אֶהֱרֵן הִכְהֵן, נֹדֵב וְאִבִּיהוּא, מֵתוּ לֹא מִחַמַּת שֶׁנִּשְׂרָפוּ בָּאֵשׁ, אֲלֹא מֵתוּ בְּמִיתַת נְשִׁיקָה, בְּבַחֲיִנַת "בְּקִרְבָּתְךָ לִפְנֵי ה'" – שֶׁנִּפְשָׁם יִצָּאָה מִגְּדֵל קִירְבָּתְךָ וְהַדְּבָקוֹת בְּשִׁכְיָנָה הַקְּדוּשָׁה.

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁשְׁנֵי הַחוּטִים שֶׁל אֵשׁ שִׁיִּצְאוּ מִקֹּדֶשׁ הַקּוֹדְשִׁים, הָיוּ בְּבַחֲיִנַת אֹר ה', שֶׁמִּשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ בְּקֹדֶשׁ הַקּוֹדְשִׁים. עַל-כֵּן, כֹּאשֶׁר נִתְקַרְבוּ בְּנֵי אֶהֱרֵן לְהִיכָנֵס לְקֹדֶשׁ הַקּוֹדְשִׁים, כְּדֵי לְהִדְבֵּק בָּה', יִצְאוּ שְׁנֵי חוּטִים שֶׁל אֵשׁ, הִיא אֵשׁ שֶׁל מַעְלָה, שֶׁאֵינָה מִכְלָה, וְעַל-יְדֵי כֵּן דְבָקָה נִשְׁמָתָם בָּאֵשׁ זוֹ (כְּמוֹ נֵר שֶׁמִּתְבַּטֵּל בְּפָנָי הָאֲבוּקָה), וּמִיָּד פָּרְחָה נִשְׁמָתָם מִגּוּפָם. (ע"פ "אֹרְהָ שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) "כֹּל הוֹלֵךְ עַל גַּחוּן"

עַל הַפְּתוּב, "כֹּל הוֹלֵךְ עַל גַּחוּן", אוֹמְרִים חַז"ל (הַמְּאִירִי, קִידוּשֵׁין ל'): "לְעוֹלָם) רִגִּיל (הָאָדָם אֶת) עֲצָמוֹ בְּלִימוּד (הַתּוֹרָה), עַד שִׁיְהִיו אֲפִילוֹ (הַפְּרָטִים הַדְּקִים שֶׁבַּתּוֹרָה סְדוּרִים לוֹ. (וְלִכֵּן) לֹא נִקְרָאוּ (הַ)רְאשׁוֹנִים 'סוּפְרִים', אֲלֹא (עַל) שֶׁהִיוּ מוֹנִינִין (=סוּפְרִים) כָּל אוֹתוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, וְהִיוּ אוֹמְרִים: "י" שֶׁל גַּחוּן - חֲצִי הַתּוֹרָה בְּאוֹתוֹת". כְּלוּמָר, אִם נִסְפּוֹר אֶת כָּל אוֹתוֹת הַתּוֹרָה, הִי" שֶׁל "גַּחוּן" הִיא אֲמָצָא כָּל הָאוֹתוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה. וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנָן זֶה. שֶׁכֵּן, עַל מָה זָכָה "הוֹלֵךְ עַל גַּחוּן", שֶׁנִּרְמָז שְׁמוֹ בְּדִיוֹק בְּאֲמָצָע אוֹתוֹת הַתּוֹרָה? הַ"מְקֹדֶשׁ לוֹי" מְבָאֵר, שֶׁלְעַנְנֵן זֶה שֶׁל "הוֹלֵךְ עַל גַּחוּן" יֵשׁ מִשְׁמַעוֹת חֲשׁוּבָה מְאֹד, וּמִמֶּנָּה אָנוּ יְכוּלִים לְלַמּוֹד, שֶׁאֶחָד הַתְּנָאִים הָעִיקָרִיִּים כְּדֵי לְזַכּוֹת בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה - הוּא מִידַת הָעֲנָנָה.

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁהַהֲלִיכָה עַל "גַּחוּן", הַרְוּמַת לְעֲנָנָה, אֲשֶׁר מִתְקַבְּלַת דּוֹקָא בְּנִקּוּדַת הַחֲצִי שֶׁל הַתּוֹרָה בְּאוֹתוֹת, בָּאָה כְּדֵי לְהַדְגִּישׁ לָנוּ אֶת מַעֲלַת הָעֲנָנָה, שֶׁהִיא תְּנָאִי הַכְּרָחִי לְקַנְיֵן הַתּוֹרָה. וְלִכֵּן, כְּמוֹ שְׁנִקּוּדַת הַמְּרָכָז שֶׁל גִּזַּע הָעֵץ הֵינָה הַנִּקּוּדָה הַמְּרָכָזִית וְהַחֲזָקָה בְּיוֹתֵר בְּכָל הַגִּזַּע (וּלְמַעֲשֵׂה בְּכָל הָעֵץ) - כֵּן גַּם בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, נִקּוּדַת הָאֲמָצָע שֶׁל הַתּוֹרָה, הַמִּתְקַבְּלַת בְּמִלָּה "גַּחוּן" (הַרְוּמַת לְעֲנָנָה), הִיא הַנִּקּוּדָה הַמְּרָכָזִית וְהַחֲזָקָה בְּיוֹתֵר בַּתּוֹרָה, אֲשֶׁר מַעֲנִיקָה לְלוּמֵד (בַּתּוֹרָה) אֶת קַנְיֵן הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. "וַיִּשָּׂא אֶהֱרֵן אֶת יָדוֹ אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם" (ט', כב')

כְּשֶׁשָּׂאוּ פֶּעַם אֶת הַ"חֲפֶץ חַיִּים", אִיךָ הוּא זוֹכֵה שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁלוֹ מִתְקַיְמוֹת, עֲנָה לָהֶם שְׁזָה פְּשׁוּט, וְכָל אֶחָד יְכוּל... אָדָם שֶׁשׁוֹמֵר אֶת פִּיו כָּל הַזְּמַן, וְלֹא מוֹצִיא מִפִּיו דְּבַר שִׁקְרָה, אֲזִי כְּשֶׁהוּא מְבָרֵךְ, מִשְׁמַיִם דּוֹאגִים לָקִים אֶת מָה שֶׁהוּא אוֹמֵר, הָיוֹת וּמִידָה כְּנִגְדַּ מִידָה, גַּם הֵם שׁוֹמְרִים שֶׁלֹּא יִשְׁקֹר.

בְּעַנְיָן זֶה מְסוּפֵר, שֶׁפֶּעַם נִתְקַל הַגְּאוּן רַבִּי אֶלְחָנָן וְסִרְמֹן הִי"ד בִּיהוּדִי אֶחָד מִתּוֹשְׁבֵי הָעִיר בְּרַנוּבִיץ, וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם אָדָם פְּלוֹנִי, אֲךָ אוֹתוֹ אָדָם הִשְׁתַּמֵּט מִהִסִּיבָה שֶׁ... "אֵין לִי כַח...".

לְאַחַר זְמַן מָה נִפְגַּשׁ ר' אֶלְחָנָן עִם אוֹתוֹ אָדָם, וּמִצָּא אוֹתוֹ בְּמִצְבַּע שֶׁל חוּסֵר אוֹנִים מוּחְלָט, תְּשׁוּשׁ וְעִיף. כְּשֶׁסִּפֵּר אֶת צְרוּתוֹ לְרַבִּי אֶלְחָנָן, וְשָׂאֵל עַל מָה וְלָמָּה עָשָׂה לוֹ אֶלְקִים כֵּן, הִשִּׁיב לוֹ ר' אֶלְחָנָן: הָרִי אֶתָּה בְּעֲצָמְךָ, בְּמוֹ פִיךָ, הַבְּאֵת עֲלֶיךָ אֶת הַחוּלִי הַזֶּה! כְּשֶׁבִקִּשְׁתִּי מִמֶּךָ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם פְּלוֹנִי, סִרְבַּת בְּתִירוּץ שֶׁל "אֵין לִי כַח". אֲזִי בְּשָׁמַיִם הָיוּ חֲבִיבִים לְמִלָּא אֶת מוֹצֵא פִיךָ, וְלִהְיוּצִיא מִמֶּךָ אֶת הַהִמּוּגְלוּבִין... וְלִהְבִּיאֵךְ לְמִצְבַּע שֶׁל חוּסֵר אוֹנִים... (רַחֲמָנָא לִיצְלָךְ)

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"כָּל דֹּאסֵר לָן רַחֲמָנָא, שְׂרָא לָן כְּוֹתִיָּה" (=כָּל מָה שְׂאָסֵר לָנוּ הַקַּב"ה, הַתִּיר לָנוּ אֶת טַעֲמָם בְּדָבָר הַמוֹתֵר).

יְדוּעַ מָה שְׂמִבּוּאָר בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, וּמוּבָא גַם בְּדִבְרֵי הָאֲרִיז"ל (שַׁעַר הַמִּצּוֹת פ'ר' עֲקָב), שֶׁהַקַּב"ה בְּרָא אֶת הָאָדָם כְּךָ, שְׂלֵא יוּכַל לַחֲיוֹת לְלֹא אֹכֵל, כְּדִי שְׁעַל-יָדֵי הָאֹכֵלָה יוּכַל הָאָדָם לְהַעֲלוֹת אֶת הַמֵּאֲכָלִים שֶׁהוּא אוֹכֵל לְמַעַלְהָ, לְדַרְגַּת אָדָם. שֶׁהִנֵּה, יְדוּעַ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה נִחְלַק לְאַרְבַּעַה סוּגִים – זֶה לְמַעַלְהָ מִזֶּה: דוּמָם, צוּמָח, חֵי, מְדַבֵּר (=הָאָדָם). הַצּוּמָח גִּיזוּן וַיּוֹנֵק אֶת חַיּוֹתוֹ מִן הָאֲדָמָה, שֶׁהִיא דוּמָם. וְאוֹתוֹ כִּחַ שֶׁהִיא בְּאֲדָמָה נִהַפֵּךְ לְחֵלֶק בְּלִתִּי נִפְרָד מִהַצּוּמָח, וְעַל-יָדֵי כֵךְ עוֹלָה אוֹתוֹ הַכִּחַ שֶׁהִיא בְּדוּמָם לְמַדְרַגַת צוּמָח. וְכֵךְ גַּם הַחֵי: כָּל אוֹתָם בְּעַלִּי-חַיִּים, הַגִּיזוּנִים מִן הַצּוּמָח, כְּאֲשֶׁר הֵם אוֹכְלִים אֶת הַצּוּמָח – הֵרִי בְּכֵךְ הֵם מַעֲלִים אֶת הַצּוּמָח לְמַדְרַגַת חֵי. וְכֵךְ אֲשֶׁר הַמְדַבֵּר (=הָאָדָם) אוֹכֵל אֶת בֶּשֶׂר בְּעַלִּי-חַיִּים הַכְּשֵׁרִים, שְׁנִשְׁחַטוּ פְּרָאוּי, הֵרִי שֶׁהוּא מַעֲלָה, עַל-יָדֵי אֹכֵלָתוֹ, אֶת כָּל הַשְּׁלֵשָׁה (הַדוּמָם, הַצּוּמָח וְהַחֵי) לְמַדְרַגַת אָדָם.

אוּלָּם כָּל זֹאת, נִכּוֹן רַק אִם הָאָדָם עוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבְעִבּוּדָתָהּ בְּאוֹפֵן שֶׁהוּא מְשַׁתְּמֵשׁ עִם הַכִּחַ שֶׁקִּבַּל מֵאֹכֵלָתוֹ לְעִבּוּד אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ. שְׂכֵן, רַק אִזּוֹ יֵשׁ עֲלֶיהָ לְ-ג' הַמְדְרָגוֹת – **דוּמָם, צוּמָח, חֵי** – לְעִלּוֹת לְמַדְרַגַת מְדַבֵּר. אֲבָל, אִם הָאָדָם הוּא **רָשָׁע**, וְאִינוֹ עוֹבֵד אֶת ה', נִמְצָא שֶׁהוּא מְשַׁתְּמֵשׁ עִם הַכִּחַ שֶׁל הַמֵּאֲכָלִים כְּדִי לְעֲשׂוֹת עֲוֹנוֹת. וְלָכֵן, לֹא רַק שֶׁהוּא אִינוֹ מַעֲלָה וּמִתְקַן אֶת שְׁלִשַׁת הַמְדְרָגוֹת (**דוּמָם, צוּמָח, חֵי**), אֲלֵא אֲדַרְבָּא, הוּא עוֹד מְקַלְקֵל וּמוֹרִיד אוֹתָם לְבֵאֵר-שַׁחַת. (וְלָכֵן אָמְרוּ חַז"ל (פְּסָחִים מ"ט): "רַבִּי אוֹמֵר: עִם הָאֲרֵץ, אָסוּר (לוֹ) לְאָכּוֹל בֶּשֶׂר, שְׁנֵאמַר: 'זֹאת תוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף'. כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה – מוֹתֵר (לוֹ) לְאָכּוֹל בֶּשֶׂר בְּהֵמָה וְעוֹף, וְכָל (מִי) שְׂאִינוֹ עוֹסֵק בְּתוֹרָה – אָסוּר (לוֹ) לְאָכּוֹל בֶּשֶׂר בְּהֵמָה וְעוֹף".

שְׂכֵן, עִם הָאֲרֵץ, שְׂאִינוֹ עוֹסֵק בְּתוֹרָה, וְאִינוֹ מְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, יוֹתֵר טוֹב שְׂלֵא יֹאכֵל בֶּשֶׂר בְּהֵמָה, שֶׁהֵרִי לֹא רַק שְׂאִינוֹ יוּכַל לְהַעֲלוֹת אֶת הַמְדְרָגוֹת הַנְּמוּכוֹת שְׂבֵה (= **דוּמָם, צוּמָח, חֵי**), אֲלֵא הוּא עוֹד מוֹרִיד אוֹתָם לְבֵאֵר-שַׁחַת. וְלָכֵן, רַק תְּלִמִּיד חָכֵם שֶׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה מוֹתֵר לוֹ לְאָכּוֹל בֶּשֶׂר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא כְּאִמּוּר מִתְקַן וּמַעֲלָה בְּכֵךְ אֶת **נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה** שֶׁבְּבֶשֶׂר לְרִיחַ גִּיחוּחַ לַה' יִתְבָּרֵךְ.

וְעַתָּה, בֵּא וּרְאֵה יְסוּד גְּדוֹל שֶׁלְמַדְנֵנוּ מִמִּשְׁנַתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל בַּעַל הַ"קְּדוּשַׁת לוֹי" (לִיקוּטִים "אֲמָרָה לִיָּה"), עַל הַפְּתוּב בְּגִמְרָא (חולין קט'): "אֲמָרָה לִיָּה יִלְתָּא לְרַב נַחֲמָן: מְכַדִּי, כָּל דֹּאסֵר לָן רַחֲמָנָא, שְׂרָא לָן כְּוֹתִיָּה". דְּהֵינּוּ, כָּל מָה שְׂאָסֵר הַקַּב"ה בְּמֵאֲכָלִים, הַתִּיר לָנוּ מִשְׁהוּ שְׁטַעְמוֹ דוּמָה לְטַעַם הָאִיסוּר.

הִנֵּה, אָסֵר לָנוּ לְאָכּוֹל אֶת הַדָּם, אֵךְ הַתִּיר לָנוּ כְּבֵד, שְׂיֵשׁ לוֹ טַעַם הַדָּם. אָסֵר לָנוּ לְאָכּוֹל חֵלֶב בְּהֵמָה, אֵךְ הַתִּיר לָנוּ חֵלֶב חִיָּה (=אֵיל צְבִי) אָסֵר לָנוּ לְאָכּוֹל חֲזוּר אֵךְ הַתִּיר לָנוּ לְאָכּוֹל מִחַ שֶׁל דָּג הַשְּׁבוּטָא, שְׂיֵשׁ לוֹ טַעַם שֶׁל חֲזוּר. וְתָמָה עַל-כֵּךְ הַ"קְּדוּשַׁת לוֹי" וְשָׂאֵל: אִם הַתּוֹרָה אָסְרָה עָלֵינוּ לְאָכּוֹל מֵאֲכָלִים אֵלוּ, בְּשִׁבִיל מָה בְּרָא הַקַּב"ה בְּרִיאָה מִיּוֹחֲדַת שֶׁל הַיֵּתֵר, שְׂיֵשׁ לָהּ הַטַּעַם שֶׁל הַמֵּאֲכָלוֹת הָאִיסוּרִים?

אֲלֵא, מִבְּאֵר הַ"קְּדוּשַׁת לוֹי" וְאוֹמֵר, שְׂצָרִיךְ לְדַעַת, שְׂגַם בְּמֵאֲכָלוֹת הָאִיסוּרִים טְמוּנִים **נִיצוּצֵי קְדוּשָׁה** שְׂצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָם. שֶׁהֵרִי הַקַּב"ה בְּרָא אֶת כָּל הַנְּבִרָאִים, טוֹב וְרַע, וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶת **נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה**, הַשְּׁבוּיִם בְּתוֹךְ הָרַע, לְשׁוֹרְשָׁם, כְּמוֹ שְׂכַתוּב (יְשַׁעִיָּה מ"ה, ז'): "וְיֹצֵר **אוֹר** וּבּוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֲשֵׂה שְׁלוֹם וּבּוֹרֵא רַע אֲנִי ה' עֲשֵׂה כָּל אֵלֶּה". אֲמַנָּם, מֵאַחַר וְהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה אָסְרָה עָלֵינוּ לְאָכּוֹל אֶת אוֹתָם מֵאֲכָלוֹת **אִיסוּרִים**, לְכַאוּרָה אֵינֵן לָנוּ אֲפִשְׁרוֹת לְהַעֲלוֹת מֵהֵם **נִיצוּצֵי קְדוּשָׁה**.

אוּלָּם, אוֹמֵר הַ"קְּדוּשַׁת לוֹי", כְּאֲשֶׁר הָאָדָם מְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְלֹא אוֹכֵל אֶת אוֹתָם מֵאֲכָלוֹת **אִיסוּרִים**, הִנֵּה בְּכֵךְ הוּא מַעֲלָה אֶת **נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה** מֵהֵם לְרִיחַ גִּיחוּחַ לַה' יִתְבָּרֵךְ.

וְאִם תֹּאמַר שְׂאִין הָאָדָם אוֹכֵל מֵאֲכָלוֹת הָאִיסוּרִים אֵלוּ, בְּחֻמַּת שְׁטַעְמָן אִינוֹ עָרֵב לוֹ. עַל-כֵּן בְּרָא הַקַּב"ה בְּרִיאָה מִיּוֹחֲדַת שֶׁל הַיֵּתֵר, שְׂיֵשׁ בָּהּ הַטַּעַם שֶׁל הָאִיסוּר, כְּדִי שְׂיִכִּיר הָאָדָם בְּטֵיב טַעַם הָאִיסוּר, וְעַל-יָדֵי שְׂיִמְנַע עֲצָמוֹ

מלאכול אותם, הרי כך הוא מעלה את **ניצוצי הקדושה** שיש בהם לריח ניחוח לה' יתברך. וכפי דברי קודשו של ה"קדושת לוי": "הקדוש ברוך הוא ברא כל העופות ובהמות וחיות טהורות כדי להעלות **ניצוצות**, אשר בהן כל איש ישראל אשר אוכל אותה... (וגם) חיות טמאות, מחמת שאיש ישראל אינו אוכל אותם... זה הוא עליות **ניצוצות** של הטמאים.

רק שכל איש ישראל שמעולם לא אכל הבריות הטמאות, הנה, אינו יודע הטעם שלהן. נמצא מהיכן הוכחה שאינו אוכל אותם מחמת מצות ה' עליהם שלא לאכול? (או) שמא אינו אוכל אותם מחמת שאינם טובים בטעם אכילתן... (על-כן ברא הקב"ה בריאה מיוחדת של היתר, שיש לה טעם של המאכלות **האסורים**). נמצא, (ש) יודע כל איש ישראל הטעם של הטמאים, שטוב טעם (יש) להם. נמצא, כאשר איש ישראל מונע (עצמו) (מ)לאכול אותם בטוב טעם שלהם, מחמת מצות ה', זה הוא עליות ניצוצות (הקדושה) שלהם". (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה'"

ידוע כי האר"י הקדוש (שער הפנונת ברכות השחר) קבע את המנהג הנפוץ לומר בכל יום קדם התפלה: "הריני מקבל עלי מצות עשה של 'ואהבת לרעך כמוך'".

ונראה כי הנהגה זו נרמזת בפסוק שלפנינו "ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה'": הנה תחלה "ויקרבו כל העדה" יתאחדו בקרוב לבבות מחלט, ולאחר מכן "ויעמדו לפני ה'" לתפלה, כמאמרם (ברכות ו ב): "אין עמידה אלא תפלה". (וכל נמאמינים)

פרשת שמייני

בפרשת שמייני צ"א(=91) פסוקים בגימטריה של "אמן" (=91). מלבד זאת, פרשה זו מסתיימת בהלכות הנוגעות לכשרות המאכלים, ואף "מאכל" בגימטריה "אמן" (=91) ללמדנו שאין די שנסתפק בברכה על האכילה אלא עלינו להשתדל שתמיד יהיה מי שיענה אמן אחר ברכתנו.

ונתן להוסיף עוד: הסימן שנתנו במסורה למנין הפסוקים הוא "עבדיה" (=91) כלומר שהמקפיד על ענית "אמן" מתחזקת אמונתו ונהיה עבד י-ה. (וכל נמאמינים)

"וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם" (ט', כב')

כששאלו פעם את ה"חפץ חיים", איך הוא זוכה שכל הברכות שלו מתקיימות, ענה להם שזה פשוט, וכל אחד יכול...אדם ששומר את פיו כל הזמן, ולא מוציא מפיו דבר שקר, אזי פשוטא מברך, משמים דואגים לקים את מה שהוא אומר, היות ומידה כנגד מידה, גם הם שומרים שלא ישקר.

ספר אחד מתלמידי הגדולים של הגאון והצדיק רבי ישראל מראדין, בעל ה"חפץ חיים" זיע"א: בהיותי מקורב אליו, היתה לי הזכות להיפנס לביתו פעמים רבות, ולשוחח איתו בלימוד, ולהציע בפניו את שאלותי בכל מיני ענינים. באחת הפעמים, היה זה בשנותיו האחרונות, בעת שהיה בגיל 83 בערך, נכנסתי לביתו, ולמרות החולשה שפקדה אותו באותו היום, רבנו היה אז בעת רצון מיוחדת במינה, והדבר ניכר עליו. מחמת החולשה שכב רבנו במיטתו, ולפתע הוא הורה לי להתקרב אליו, ובקש ש...אפתח את פיו!!

הייתי נרעש ונפחד! לא רק שלא הבנתי כלל מה ה"חפץ חיים" רוצה להשיג בכך, אלא שגם לא ידעתי כיצד אעז לצית להוראה שכזו...לפתוח את פיו של ה"חפץ חיים"!!! מי מוכן להיפנס אל תוך לוע הארי...?! אכל לא עזר לי מאומה. ה"חפץ חיים" הורה לי בשנית לפתוח את פיו. בלית ברירה ובחוסר אונים מוחלט התקרבותי אליו ופתחתי את פיו הקדוש. לפני נגלו שתי שורות שיניים צחורות כשלג, מסודרות ומתוקנות כדבעי, משל היה זה ילד קטן שעוד לא הספיק לפגום את השיניים שקבל מהקב"ה. בעוד אני נתון בסערת חושים שאי-אפשר לתאר, פונה אלי ה"חפץ חיים" ומבקש דבר נוסף. "תספור נא כמה שיניים יש בפי"!!.. ואני חשבתי להתעלף...!. כדי למנות את מספר השיניים, צריך כבר להיפנס עמוק אל תוך פיו המסולא בקדושה של גדול הדור. כיצד אוכל לעשות זאת?! אבל, גם הפעם לא אפשר לי רבנו לחשוב הרבה, והאיץ בי לספור את שיניו. מה אומר ומה אדבר, החילותי במשימה הקשה, ובסיומה הגעתי למספר 32, בדיוק כמספר השיניים שברא הקב"ה באדם. שן אחת לא חסרה ולא נפגמה!! כל השיניים היו בריאות וחזקות כביום נתינתן!! למותר יהיה לציון, שבגיל מבוגר שפזה, שבו היה ה"חפץ חיים" באותה תקופה, אין הרבה קשישים שזוכים למתנה שכזו...

לאחר שעשיתי את מה שבקש, לקח ה"חפץ חיים" את ידי, ואמר בחייד משפט, שלא אוכל לשכוח לעולמים: "אני שמרתי על הפה שהקב"ה נתן לי, והקב"ה שמר על הפה שלי...!!!".

צריך גם לדעת, שאם חס וחלילה יוצאים דיבורים רעים מפיו של האדם, הנה, על-ידי כך בורא האדם מלאכים ומשחיתים רעים, המקטרגים עליו, ומבקשים להזיקו. שפן, אומרים חז"ל (מועד קטן יח'), (ש)"ברית פרוטה לשפתים" - דהינו, יש כח בשפתים/בפה - לטוב או לרע חלילה.

שבת שלום לכל בית ישראל! לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"אל תשקצו את נפשתיכם... (יא' מג')

על איסור המאכלים שאסרה התורה, כותב הפרשן הספרדי רבי יצחק אברבנאל: רבים חושבים, שהתורה אסרה מאכלים אלו מפני בריאות הגוף ורפואתו. אולם, ברור שאסור להאמין בכך. שכן, ספר התורה האלקי איננו ספר של רפואות. ומה עוד, אומר רבי יצחק אברבנאל, שגם עינינו רואות, כי האומות, האוכלות את בשר החזיר, **השקץ והעכבר**, ושאר בעלי-החיים הטמאים – הן כלן חזקות.

אלא, צריך לדעת, שהתורה האלקית לא באה לרפא את הגוף ולדאוג לבריאותו – אלא לדאוג לבריאות הנפש, ולרפא את תחלואיה. לכן, אסרה התורה את המאכלים, לפי שהם מתעבים ומשקצים את הנפש הטהורה.

מוסיף על-כך רבי יצחק בן משה ארמה, בספרו "עקידת יצחק": כשם שהפפרי אוכל מאכלים גסים והוא בריא, ואילו בן-העיר לא הורגל במאכלים אלה, והם מזיקים לו – כך אנו, בני ישראל: לפי זוד (=זכות) נפשותינו, שהן נאצלות מתחת לכסא הכבוד, לא נוכל לסבול את **הטומאות**. שכן, הן מזיקות לנו. אולם, לא כן הגויים – בשבילם הכל טוב, כי נפשם מגושמת, ולא איכפת להם **טומאות** העולם הזה.

וזהו שדרשו חז"ל על הכתוב (ויקרא יא, מג'): "אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ השרץ ולא **תטמאו** בהם ונטמתם בהם": (שכן) "עבירה **מטמטמת** לבו של אדם" ("אוטמת וסותמת (את מוחו) מכל חכמה", רש"י), שנאמר: "ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם". אל תקרי, "ונטמתם", אלא, "**ונטמתם**" (לשון **טמטום**) (יומא לט').

ועוד אמרו חז"ל (שבת קמה'): "מפני מה עובדי פוכבים מזהמים? מפני שאוכלים שקצים ורמשים". כלומר, מה שמבדיל את ישראל מאומות העולם הוא, שאין אנו אוכלים מאכלות אסורות, כיון שמאכלות אסורות **מטמטמות** את המח ואת הלב עד שקשה לאדם לדעת מה טוב ומה רע.

וכן מצינו עוד בגמרא (חולין ה'): "השתא, ומה בהמתן של צדיקים, אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידם – (על) צדיקים עצמם, לא כל – שכן?!". וכתבו ה"תוספות" שם, שדוקא בענין של אכילה אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים, שכן גנאי הוא לצדיק שאוכל דבר אסור, שהרי המאכלות האסורות **מטמטמות** את מוחו ולבו של האדם.

ובענין המאכלות האסורות ראוי לציין כאן את היונים הרשעים, שבקשו להשפית מִיִּשְׂרָאֵל תורה ומצות, כפי שאנו אומרים בנוסח על הנסים: "כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשפיתם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך". ודקדקו המפרשים, איך יתכן להשפית דבר מאדם בפה? הלא שכחה איננה דבר התלוי בידי אחר, אלא בידי האדם עצמו.

אלא, ידוע שהיונים חפשו כל מיני דרכים על מנת **לטמטם**, חס וחלילה, את מוחם של ישראל, כדי שיהיה להם יותר קל להעבירם על מצות ה'. שכן, כל זמן שהאדם מודע לכך שאין הוא הולך בדרך הנכונה, הרי יש לו תקוה, שבזמן מן הזמנים יתעורר וישפר את דרכיו. אולם, כאשר מוחו ולבו סתומים ו**מטומטמים** ממאכלות אסורות, הוא כבר כלל אינו מרגיש שהוא הולך בדרך המקולקלת, וממילא יותר קשה להתחזירו לדרך הישרה. וזהו שכתוב: "כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשפיתם תורתך". וזאת, על-ידי שיאכילו אותם בדברים האסורים, **המטמטמים** וסותמים את מוחו ולבו של האדם, ועל-ידי כך, ממילא יוכלו בלי שום קושי "להעבירם מחקי רצונך". כי ישראל כבר לא ירגישו ולא יחושו שהם הולכים בדרך **הטומאה**, רחמנא ליצלן.

וראוי להוסיף כאן מה שכתוב בגמרא (סוטה מט'): "כשצרו מלכי בית חשמונאי זה על זה, היה הורקנוס מבחויץ (שהיה צר על ירושלים עם תילי רומי), ואריסטובלוס מבפנים (בתוך ירושלים). (ו) בכל יום ויום היו משלשלין דינרים בקפה (=בסל), ומעלין להן תמידים (אלו שבפנים שלשלו כסף לרומאים שמחויץ לחומה, ובתמורה העלו

6
לָהֶם הָרוֹמָאִים כְּבָשִׁים לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן תְּמִיד). הִיָּה שָׁם זֶקֶן אֶחָד, שֶׁהָיָה מִפִּיר בַּחֲכָמָה יוֹנִית. לְעוֹ לָהֶם בַּחֲכָמָה יוֹנִית.
אָמַר לָהֶן: כָּל זְמַן שְׁעוֹסְקִים (יִשְׂרָאֵל) בְּעִבּוֹדֶת (הַקּוֹרְבָנוֹת), אֵין נִמְסְרִין בִּידְכֶם. לְמַחֵר שֶׁלְשָׁלוֹ לָהֶם דִּינָרִים בְּקַפָּה
(כְּמוֹ בְּכָל פַּעַם), וְהֵעֵלוּ לָהֶם **חֲזוֹר** (בְּמָקוֹם כְּבֶשׂ). כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ (**הַחֲזוֹר**) לְחֲצֵי חוֹמָה, נֶעֶץ צִפְרָנְיוֹ בַּחוֹמָה, וְנִדְעָזְעָה
אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה...". וְצָרִיךְ לְהִבִּין, מִדּוּעַ "נִדְעָזְעָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה"?
וַיֵּשׁ לוֹמַר, שְׂאוֹתוֹ זֶקֶן נָתַן עֲצָה לְרוֹמִיִּים לְכַבּוֹשׁ אֶת יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ, עַל-יְדֵי **הַחֲזוֹר**, הַמְסַמֵּל אֶת שֵׁי
הַטּוֹמָאָה. וְלִכּוֹן, כְּאֲשֶׁר נֶעֶץ **הַחֲזוֹר** אֶת צִיפּוֹרְנָיו בַּחוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם, "נִדְעָזְעָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה...".
שְׂכוֹן, יִדְעָה הָאֶרֶץ, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהִמַּח וְהִלֵּב הִיהוּדִי אֵינוֹ **מִטְמָטֵם** בְּמֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת, יֵשׁ אֲפֻשְׁרוֹת בְּקָלוֹת לְהַחֲזוֹר
אוֹתוֹ לְדַרְךְ הַטּוֹבָה וְהַיִּשְׁרָה. אֲךָ אִם **הַחֲזוֹר** יִטְמָטֵם אֶת מוֹחָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הֵרִי שֶׁלְמֵרוֹת שֶׁשְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה תְּמִיד
פְּתוּחִים, הִנֵּה קִשָּׁה מְאֹד יִהְיֶה לְפָתוּחַ אֶת לְבוֹ וּמוֹחוֹ שֶׁל **הַמְטוֹמָטֵם** בְּמֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת, רַחֲמָנָא לִיצְלוֹן.

וַיֵּשׁ לוֹמַר, שְׁנִדְעָזְעָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה, כַּנִּגְדָה קְלִיפַת **עֵשׂוֹ**, שְׂאֲרַבַּע מֵאוֹת קְלִיפוֹת מִשְׁנֵה קְשׁוּרוֹת
עֲמוֹ, כְּפִי שְׁכָתוֹב (בְּרֵאשִׁית ל'ג' א'): "וְהִנֵּה **עֵשׂוֹ** בָּא, וְעָמוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ". (קְלִיפַת **עֵשׂוֹ/אָדוֹם** רוֹמְזוֹת **לְחֲזוֹר**, כְּמוֹ
שְׁכָתוֹב בְּמִדְרָשׁ (וַיִּקְרָא רַבֵּה יג'): "וְאֵת הַחֲזוֹר - זוֹ (גְלוֹת) **אָדוֹם**...". וְכּוֹתֵב הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" **"חֲזוֹר"** בְּגִמְטְרִיָּה "קְלִיפָה").
בְּשִׁלְחֹן יוֹרָה דְעָה (ס' פ"א, סז) פּוֹסֵק הַרמ"א, שֶׁלֹּא לְתַת לְתִינּוֹק לְאֲכוּל דְּבָרִים אֲסוּרִים, כִּי זֶה יִזִּיק לוֹ לְכַשְׁיגְדֵל.
וּמִבְּאֵר שֵׁם הַש"ךְ, שְׂאֵף-עַל-פִּי שְׁמַעִיקָר הַדִּין אֵין הָאֵב מְצוּהָ לְהַפְרִישׁ קֶטֶן מֵאֲכִילַת דְּבָרִים הָאֲסוּרִים מִדְּרַבְנָן,
בְּכָל זֹאת יֵשׁ לְמִנּוּעַ אֶת הַקֶּטֶן מֵלְאֲכוּל דְּבָרִים אֵלֶּה, מִשּׁוּם "**שְׁמִטְמָטֵם** אֶת הַלֵּב, וְגוֹרְמִים לוֹ טֵבַע רַע".
בְּסִפְר "יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה" מְסוּפָר עַל גֵּעַר בֶּן חֲמֵשׁ-עֶשְׂרֵה, שֶׁהָיָה תַלְמִיד מְצַטִּין בְּלִימוּדֵי חוּל, אֲבָל בְּמִקְצוּעוֹת
הַקֹּדֶשׁ לֹא קָלַט מֵאוֹמָה, וְכֵאֵילוֹ הָיָה מוֹחוֹ אֲטוֹם. וְהָיָה הַדְּבָר לְפָלֵא. שְׂכוֹן, כִּיִּצַד יִתְכֵן שֶׁבִשְׂאֵר הַמִּקְצוּעוֹת הַצִּטִּין,
וְלַעֲוֹמַת זֹאת בְּלִימוּד גְּמָרָא, מִשְׁנֵה, מְקָרָא וְהִלְכוֹת הָיָה תַלְמִיד חָלֵשׁ בְּיוֹתֵר. הַפְּלִיאָה הַלְכָה וְגִדְלָה לְאוֹר הָעוֹבְדָה
שְׂשָׂאֵר אַחֲיוֹ הַצִּטִּינוֹ בְּלִימוּדֵיהֶם בְּקִדְשׁ. הַהוֹרִים הַמוֹדָאגִים הַשִּׁיחוּ אֶת לְבָם בְּנוֹשֵׂא זֶה לְפָנָי גְּאוֹן הַדּוֹר, הַגְּאוֹן רַבִּי
עֲקִיבָא אֵיגֵר זצ"ל. כְּאֲשֶׁר שָׁמַע הַגְּאוֹן אֶת כָּל פְּרִטֵי הָעֵנִין, אָמַר, שְׂכִפֵי הַנְּרָאָה אֲכָל הַנְּעַר בְּיַלְדוּתוֹ אֲכָל לֹא
כָּשֵׁר, וְזֶה טְמָטֵם אֶת לְבוֹ וּמוֹחוֹ, עַד שֶׁלֹּא יִכּוֹל הָיָה לְקַלוֹט וְלְהִבִּין דְּבָרֵי תוֹרָה. אֶת דְּבָרָיו בְּסֵס עַל דְּבָרֵי הַש"ךְ
מִהַגְּמָרָא. תַּחֲלִילָה תְּמַהוּ הַהוֹרִים, וְסִבְרוּ, שֶׁלֹּא יִתְכֵן שֶׁהֵאֲכִילוֹ אֶת יַלְדָם בְּמֵאֲכִילֵי טְרִיפָה. אוּלָם, לְאַחַר שֶׁהֵעֵנִין
נִבְדָק בִּיסוּדִיוֹת, הַתְּבַרֵר, שֶׁבְהִיוֹתוֹ יֵלֵד קֶטֶן, נִקְלַע הַנְּעַר לְמָקוֹם מְסוּיָם, שְׂבוּ פִיתוֹ אוֹתוֹ לְאֲכוּל מֵאֲכָל לֹא כָּשֵׁר.
מִשְׁנַתְּבַרֵר הָעֵנִין, יַעֲץ לָהֶם הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֵר זצ"ל, שֶׁיִּשְׁלְחוּ אֶת הַנְּעַר לְלִמּוּד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיָּתָה
שְׂרוּיָה בְּאוֹתָם יָמִים בְּעוֹנֵי. וְאֲכֹן, בְּיִשְׂרָאֵל הַנְּעַר הַשְּׂקִיעַ אֶת עֲצָמוֹ בְּלִימוּדִים, וְלְאַחַר זְמַן מָה רָאָה בְּרָכָה בְּעַמְלוֹ
וְהַצְלִיחַ.

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֵן קָרֵב אֵל הַמִּזְבֵּחַ... וְכִפַּר בְּעֶדְךָ וּבְעַד הָעָם" (ט' ז')

הַאֲדַמו"ר רַבִּי מְאִיר הַלּוֹי מֵאֲפֻטָא הָיָה מִמְתַּנְגְּדוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק רַבִּי שְׁמַחָה בּוֹנִים מִפְּשִׁיטָה, וּבְכָל פַּעַם קָרָא תִיגֵר
עַל דְּרַכּוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַחָה בּוֹנִים בַּחֲסִידוֹת. כְּשֶׁנִּפְגְּשׁוּ פַעַם שְׁנֵי הַצַּדִּיקִים, שָׂאֵל הַאֲדַמו"ר מֵאֲפֻטָא אֶת רַבִּי שְׁמַחָה
בּוֹנִים: יָמִים רַבִּים מְנַקֶּרֶת בְּמוֹחֵי תְּמִיָה גְדוֹלָה: אֵיךְ יִכּוֹל מֵר לְשִׁמְשׁ מוֹרָה-דְּרַךְ לְצֵאן מְרַעִיתוֹ, וְלַעֲוֹרֵר לֵב
הַרְבִּים לְתִשׁוּבָה שְׁלִימָה לֵה? הֵרִי יְדוּעַ בְּצִיבּוֹר, שְׁמֵר הַתְּגוֹרֵר זְמַן רַב בְּבִרְלִין, בִּירַת אֲשַׁכְּנּוּ, וְשָׁהָה שָׁם בְּסִבִּיבָה
שֶׁל חוּטָאִים וְחֻטָאִים?

הַשִּׁיב רַבִּי שְׁמַחָה בּוֹנִים לְרַבִּי מֵאֲפֻטָא: הִיא הַנּוֹתֶנֶת: הִנֵּה, אָנוּ קוֹרְאִים בְּפִרְשַׁת "שְׂמִינִי", שְׂבִיוֹם הַשְּׂמִינִי
לְמִילּוּאִים אוֹמֵר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן: "קָרֵב אֵל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חֲטָאתְךָ וְאֵת עֲלֹתְךָ וְכִפַּר בְּעֶדְךָ וּבְעַד הָעָם". מֹשֶׁה רִבְּנוֹ
מִדְּגִישׁ, אֲפּוּא, בְּאוֹזְנֵי אֶהֱרֵן, שֶׁתַּחֲלִילָה יְכַפֵּר הַקֶּרֶבֶן בְּעֵדוֹ, וְאַחַר-כֵּן יְכַפֵּר גַּם בְּעַד הָעָם, כִּי קִים כָּלֵל גְּדוֹל
בְּהִלְכָה, שְׂמִי שְׂאֵינוֹ מְחוּיָב בְּמִצְוָה, אֵינוֹ יִכּוֹל לְהוֹצִיא אֶת הַרְבִּים יְדֵי חוֹבְתָם. וְהוּא הַדִּין בְּהַדְרַכַת הַרְבִּים לְדַרְךְ
שְׂמִירַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת. מִי שֶׁלֹּא רָאָה בְּמוֹ עֵינָיו עֲבִירוֹת וְעוֹבְרֵי עֲבִירָה, אֵינוֹ מְסוּגֵל לְהוֹצִיא אַחֲרֵים מִהַבּוֹץ
הַרוֹחֲנֵי לְתוֹכוֹ שְׂקֵעוֹ. רַק זֶה שֶׁהָיָה קָרוֹב לְהַבְלִי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהַכִּיר פְּנִים אֵל פְּנִים אֶת חוֹלְשַׁת הָאָדָם, מוֹצִיא
מִקְרָבוֹ כּוֹחוֹת נְפִשִׁים לְתַקֵּן אֶת עֲצָמוֹ וְאֵת הַזּוּלַת תִּיקוֹן אֲמִיתִי.

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן: קָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חַטָּאתְךָ וְאֶת עֲלֹתְךָ, וְכַפֵּר בְּעֶדְךָ וּבְעֵד הָעָם" (ט' ז')

עַל דְּבַרֵי מֹשֶׁה לְאֱהֲרֹן, "קָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חַטָּאתְךָ וְאֶת עֲלֹתְךָ, וְכַפֵּר בְּעֶדְךָ וּבְעֵד הָעָם", מִפְּרֻשׁ רש"י זצ"ל: "...שֶׁהָיָה אֱהֲרֹן בּוֹשׁ וַיִּרְא (=מִתְבַּיֵּשׁ וּמִפְחָד) לְגִשְׁתָּ. אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: לָמָּה אַתָּה בּוֹשֵׁ? לָכֵךְ נִבְחַרְתָּ."

וְדִקְדָּקוֹ הַמְּפָרְשִׁים בְּעֵגְוִן: הֲלֹא אֱהֲרֹן הָיָה בּוֹשׁ וַיִּרְא מְלֻגְשֵׁת, בְּגִלְל שְׁגָרָם לְחַטָּא הָעֵגֶל, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (שְׁמוֹת לִב', ב'–ד'): "וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱהֲרֹן: פָּרְקוּ גִזְמֵי הַזֶּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵי נְשִׁיכֶם... וַיִּקַּח מִיָּדָם, וַיִּצַר אֹתוֹ בַּחֲרָט, וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מִסֶּכֶה". אִם כֵּן, מִדּוּעַ מְשִׁיב לוֹ מֹשֶׁה: "לָמָּה אַתָּה בּוֹשֵׁ? לָכֵךְ נִבְחַרְתָּ?" וְכִי בְּגִלְל שְׁאֱהֲרֹן גָּרַם לְחַטָּא הָעֵגֶל הוּא נִבְחַר לְגִשְׁתָּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ, וְלִהְיֶיב קָרְבָּנוֹת, כְּדֵי לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל?

נִקְדָּיִם לְבָאָר מָה שְׁאָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה רַבְּנוּ, לְאַחַר חַטָּא הָעֵגֶל (שְׁמוֹת לִב', ד'): "וּבִיּוֹם פְּקֻדֵי, וּפְקֻדָּתֵי עֲלֵהֶם (אֶת) חַטָּאתָם", וּפְרֻשׁ רש"י זצ"ל: "תְּמִיד כְּשֶׁאֶפְקֹד עֲלֵיהֶם עֲוֹנוֹתֵיהֶם, וּפְקֻדָּתֵי עֲלֵיהֶם מְעַט מִן הָעוֹן הַזֶּה עִם שְׂאֵר הָעוֹנוֹת, וְאִין פּוֹרְעָנוֹת (=גְּזִירָה) בָּאָה עַל יִשְׂרָאֵל, שְׂאִין בֵּה קָצַת מִפְּרַעוֹן עוֹן הָעֵגֶל".

וְנִתְגַּעַו כָּל הַמְּפָרְשִׁים לְבָאָר, מָהוּ הַקָּשָׁה בֵּין חַטָּא הָעֵגֶל לְבֵין שְׂאֵר הָעוֹנוֹת – מִדּוּעַ כְּשִׁישְׂרָאֵל עוֹשִׂים, חָס וְחִלְיָה, עוֹנוֹת מִתְעוֹרָר עֲלֵיהֶם תְּמִיד חַטָּא הָעֵגֶל?

יִתְכַּן לְבָאָר עֵמֶק עֵגְוִן זֶה עַל-פִּי מָה שְׁאָמְרוּ חו"ל (עֲבוּדָה זָרָה ד'): "אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: לֹא עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֶל – אֲלֹא (כְּדֵי) לְתַת פְּתַחוֹן-פֶּה לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה" (=שְׁאֶפְּלוּ עַל חַטָּא חֲמוּר זֶה שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה ה' יִתְבַּרְךָ סוּלַח). וּפְרֻשׁ רש"י: "כְּלוּמַר, גִּבּוּרִים וְשְׁלִיטִים בִּיצְרָם הָיוּ (יִשְׂרָאֵל)... אֲלֹא גִזְרֵת הַמֶּלֶךְ (הַקַּב"ה) הִיָּתָה לְשִׁלוֹט בָּהֶם, כְּדֵי לִיתֵן פְּתַחוֹן-פֶּה (=אֶפְשָׁרוֹת) לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה (לְחֹזֵר בַּתְּשׁוּבָה). שְׂאִם יֹאמֶר הַחוּטָא: לֹא אָשׁוּב, שְׁלֹא יִקְבְּלֵנִי (=כִּיּוֹן שְׁבֻטָה לֹא יִקְבְּלֵנִי ה') – (אֲזִי) אֹמְרִים לוֹ: צֵא וּלְמַד מִמַּעֲשֵׂה הָעֵגֶל – שְׁכַפְּרוּ (יִשְׂרָאֵל) בֵּה' (בְּחַטָּא חֲמוּר זֶה שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה), (וּבְכָל זֹאת) וְנִתְקַבְּלוּ בַתְּשׁוּבָה".

וְהִנֵּה, בְּעַל "תּוֹרַת חַיִּים" מִתְפָּלֵא מְאֹד עַל פְּרוּשׁ זֶה שֶׁל רש"י, וְשׁוֹאֵל: וְכִי אֵיךְ שִׁיךְ לֹמַר, שְׁגִזְרֵת הַמֶּלֶךְ (=הַקַּב"ה) הִיָּתָה שִׁיעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֶל, וַיַּעֲבְדוּ עֲבוּדָה זָרָה? הֲרֵי דָבָר זֶה נוֹגֵד אֶת הַכֹּלֵל הַיְדוּעַ, שֶׁהַבְּחִירָה נִתְּנָה לְאָדָם, כְּדֵי שְׁיֻכַּל לְבַחֵר בֵּין הַטוֹב לְבֵין הָרַע.

וּמִתְרַץ ה' תּוֹרַת חַיִּים" אֶת פְּלִיאָתוֹ עַל-פִּי הַכְּתוּב בְּגִמְרָא (סוּכָה נב'): "אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: יִצְרוּ שֶׁל הָאָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם, וּמִבְּקָשׁ לְהִמִּיתוֹ... וְאֶלְמֵלָא הַקַּב"ה עוֹזְרוֹ (=עוֹזֵר לְאָדָם) – אִין (הָאָדָם) יְכוּל לוֹ (=לִיצֵר הָרַע)...". אִם כֵּן, אֹמֵר ה' תּוֹרַת חַיִּים", פְּשׁוּט הַדְּבָר, שֶׁהַסִּיּוּעַ מְשֻׁמִּים כְּנִגְדַּת הַיִּצָּר הָרַע תְּלוּי בְּמִדְרַגַּת הָאָדָם לְמִטָּה. אִם הָאָדָם מִתְאָמֵץ בְּכָל כּוּחוֹ לְעִבּוֹד אֶת ה', אֲזִי יֵשׁ לוֹ יוֹתֵר סִיּוּעַ מִלְּמַעְלָה, אִךְ אִם אֵינוֹ מִתְאָמֵץ כְּלָל, אִין לוֹ עֲזֵרַת שְׁמַיִם לְהַתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ, וְעַל-כֵּן הוּא יְכוּל לִיפּוֹל, חִלְיָה, בְּרֻשַׁת הַיִּצָּר הָרַע.

וּלְפִי זֶה, אֹמֵר ה' תּוֹרַת חַיִּים", בְּחַטָּא הָעֵגֶל לֹא הָיָה לְיִשְׂרָאֵל אֶת הַסִּיּוּעַ הַמִּיּוֹחֵד, הַבָּא מִשְׁמַיִם כְּדֵי לְהַתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם, וְלָכֵן לֹא יְכוּלוּ לְהַתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם, וּנְכַשְׁלוּ בְּחַטָּא הָעֵגֶל.

וְעַתָּה נִבִּין אֶת כּוֹנֵת חו"ל, שְׁאֵמְנָם לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים לַעֲשׂוֹת אֶת הָעֵגֶל, וּבְאִמַּת גִּבּוּרִים וְשְׁלִיטִים הָיוּ בִּיצְרָם, כְּדְבַרֵי רש"י. וְגַם מְצַד עֲבוּדָתָם וְהַתְאָמְצוּתָם לְמִטָּה הָיוּ יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים שִׁיעֲזוּר לָהֶם הַקַּב"ה מִלְּמַעְלָה לְהַתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם, אֲלֹא ש' גִּזְרֵת הַמֶּלֶךְ (=הַקַּב"ה) הִיָּתָה לְשִׁלוֹט בָּהֶם". כְּלוּמַר, גִּזְרֵת הַקַּב"ה הִיָּתָה שְׁלֹא לְעֹזֵר לָהֶם מִלְּמַעְלָה לְהַתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם. וְכֵן הַתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הַיִּצָּר הָרַע מִלְּמַעְלָה, וּנְכַשְׁלוּ בְּחַטָּא הָעֵגֶל. וְכָל זֹאת, כְּאֹמַר, "לְתַת פְּתַחוֹן-פֶּה לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה" (=כְּדֵי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְרַבִּים).

וּמַעַתָּה יִתְבָּאָר הַיֵּטֵב הָעֵגְוִן שֶׁל "וּבִיּוֹם פְּקֻדֵי, וּפְקֻדָּתֵי עֲלֵהֶם (אֶת) חַטָּאתָם". שְׁהַרִי, חַטָּא הָעֵגֶל שְׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל הָיָה רַק כְּדֵי לְתַת פְּתַחוֹן-פֶּה לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה, שְׁאֶפְּלוּ עַל חַטָּא חֲמוּר זֶה שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה ה' יִתְבַּרְךָ סוּלַח, וְיִכּוּלִים וַיִּצְרִיכֵם הֵם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. וְעַל כֵּן נִמְצָא שְׁבִכָּל חַטָּא וְעוֹן שְׁעוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל, מִתְעוֹרָר תְּמִיד חַטָּא הָעֵגֶל – לְטוֹב

או לרע, חס וחלילה: אם עושים ישראל תשובה על מה שחטאו, מתגלה אז שאכן למדו הם מחטא העגל, שאפשר וצריך לעשות תשובה, ועל-ידי כך, לא רק שיש להם כפרה על מה שחטאו, אלא גם חטא העגל מתבטל לגמרי (שהרי מתגלה שבחטא העגל היתה תועלת גדולה, בכך שנתמלא כאן רצונו של ה' יתברך, להורות תשובה לרבים).

לעומת זאת, אם חס וחלילה ישראל לא עושים תשובה על עונותיהם, לא רק שמגיע להם ענש על מה שחטאו, אלא מגיע להם ענש גם על חטא העגל. שהרי, לא למדו ממנו לעשות תשובה, ואם כך, לא היתה בו שום תועלת. נמצא אפוא, שכאשר ישראל אינם עושים תשובה על חטאיהם, מתעורר חטא העגל מחדש, והם (=ישראל) נענשים עליו, וזהו שאמר הקב"ה למושה: "וביום פקדי, ופקדתי עליהם (את) חטאתם", ופרש רש"י זצ"ל: "תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם, ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העונות".

ומעתה מובן היטב, מדוע סבב הקב"ה כך, שדוקא אהרן, הכהן הגדול, יגרום לחטא העגל. שהרי תכלית חטא העגל היתה כאמור כדי להורות תשובה לרבים, ועל-ידי כך יחזרו ישראל בתשובה, והקב"ה יכפר להם על חטאיהם. וכן, גם עבודת אהרן, הכהן הגדול, היא להקריב קרבנות, כדי לכפר על בני ישראל. אם כך, דוקא נאה לאהרן להיות השליח שיגרום לחטא העגל – כדי להורות תשובה לרבים.

וזהו שפרש רש"י: "...שהיה אהרן בוש וירא (=מתבייש ומפחד) לגשת" – מחמת שגרום לחטא העגל – "אמר לו משה: למה אתה בוש? לך נבחרת" – דוקא בגלל שאתה גרמת לחטא העגל, כדי להורות תשובה לרבים, הנה, אין לך סימן גדול מזה שזאת היא עבודתך, להיות הכהן הגדול, ולכפר על בני ישראל – ולכן "קרוב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עלתך, וכפר בעדך ובעד העם".

כדרך של תורה הנדרשת בשבעים פנים נראה לבאר מה שפרש רש"י: "...שהיה אהרן בוש וירא (=מתבייש ומפחד) לגשת" – מחמת שגרום לחטא העגל – ו"אמר לו משה: למה אתה בוש? לך נבחרת", על-פי מה ששינונו בגמרא (ברכות לד): "דאמר רבי אבהו: מקום שבעלי תשובה עומדין – צדיקים גמורים אינם עומדין, שנאמר (ישעיה נז): "שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו". לרחוק ברישא (=קודם נאמר "שלום" לרחוק מה), והדר לקרוב" (=ולאחר-מכן לקרוב אל ה').

וצריכים אנו להבין, על מה ולמה זכו בעלי התשובה לךך, שמעלתם גדולה יותר ממעלת צדיקים גמורים? נקדים להביא מה שאמרו חז"ל, והוא יסוד גדול וחשוב בעבודת ה', שצריך פל אחד ואחד לעבוד את ה' בשבע המידות: **חסד**, **גבורה**, **תפארת**, **נצח**, **הוד**, **יסוד**, **מלכות**. וצריך פל איש ישראל לתקן ולקדש מידות אלו (דהיננו, לעשות חסד עם הזולת, לא להתנהג עם הסובבים אותו במידת **הגבורה/דין** וכו').

וזהו ענין ימי ספירת העמר, שבהם אנו סופרים שבעה שבועות, שכן שבעת השבועות הם כנגד שבע המידות שהבאנו – וזאת, כדי להגיע לחג השבועות (זמן מתן תורתנו) ולקבל את התורה, כשאנו מתוקנים ומזוככים בשבע המידות הנ"ל. ומאחר ושרש פל המידות, שטבועות בכל אדם (כעס כבוד קנאה וכו'), הוא משבע מידות אלו, לכן, בכל שבוע יש לתקן מידה אחת – בשבוע הראשון של ימי ספירת העמר יש לתקן את מידת **החסד**, בשבוע השני את מידת **הגבורה**, וכן הלאה.

והנה, פותב המגיד מקווננין בספרו "עבודת ישראל", שמידת ה"הוד", שהיא המידה החמישית, היא מלשון הודאה, והיא רומזת על בעל תשובה שחטא והכחיש את השגחת ה' ומצותיו, ואחר-כך הודה שחטא ושב בתשובה לבורא עולם. ואילו מידת ה"נצח", שהיא המידה הרביעית, רומזת על הצדיק שלא חטא מעולם. שכן, "נצח" הוא מלשון "מנצח", שזהו הצדיק המנצח תמיד את היצר הרע.

ויש לומר, שלבעל התשובה יש יצר רע יותר גדול ממה שיש לצדיק. שכן, בעל התשובה הורגל בעבירות, והוא פרוץ בסבך היצר, בבחינת "עבירה גוררת עבירה". ולכן, לאחר ששב בתשובה, ובא לכלל מידת ה"הוד", שהיא בבחינת הודאה שחטא והכחיש את ה' יתברך, הנה, צריך הוא גם להיות בבחינת מידת ה"נצח" – דהיננו, לנצח ולהתגבר על היצר הרע.

מכל זה נמצא, שהצדיק הוא בבחינת "נצח" בלבד, מפיון שלא שיך לו בחינת ה"הוד" (שהיא הודאה), שהרי הוא מעולם לא הכחיש את ה' יתברך ואת תורתו. אך בעל התשובה הוא בבחינת שתי המידות "נצח והוד" גם יחד. שכן, בתחילה הוא עובד את ה' בבחינת ה"הוד" – דהיננו, מודה על חטאיו ועל שהכחיש את ה' יתברך, ועתה הוא מודה שה' הוא אדון הכל. ולאחר-מכן חייב הוא לעבוד את ה' בבחינת מידת ה"נצח" – לנצח ולהתגבר על יצרו

9
הָרַע. וַיֵּשׁ עוֹד לּוֹמֵר מָה שְׁכָתוֹב בַּסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים, כִּי "נִצָּחַ וְהוֹד" הֵם בְּבַחֲיַנַּת שְׁתֵּי רִגְלָיִם, שְׁעָלִיהֶן עוֹמְדֵת קוֹמַת הַקְּדוּשָׁה, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב בְּמֵאֲמָר "פְּתִיחַת אֱלֹהֵינוּ": "נִצָּחַ וְהוֹד תְּרִין שׁוֹקִין" (=נִצָּחַ וְהוֹד הֵן שְׁתֵּי הַשׁוֹקִים/רִגְלָיִם). אִם כֵּן, נִמְצָא כִּי הַצְּדִיק עוֹבֵד אֶת ה' רַק בְּרִגְלָאֵחַת, שֶׁהִיא מִידַת הַ"נִצָּחַ". וְאֵילוֹ בְּעַל הַתְּשׁוּבָה עוֹבֵד אֶת ה' בְּשְׁתֵּי הַרְגְלָיִם – "נִצָּחַ וְהוֹד".

וּמַעֲתָה, מְדוּיָקִים לְהַפְלִיא הֵם דְּבָרֵי חו"ל: "מְקוֹם שְׁבַעֲלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִין – צְדִיקִים גְּמוּרִים אֵינָם עוֹמְדִין". שָׁכַן, הַצְּדִיקִים עוֹבְדִים אֶת ה' כְּאִמּוֹר בְּבַחֲיַנַּת רִגְלָאֵחַת ("נִצָּחַ"), וְאֵילוֹ בְּעָלֵי תְשׁוּבָה הֵם עוֹבְדֵי ה' בְּבַחֲיַנַּת שְׁתֵּי רִגְלָיִם – "נִצָּחַ וְהוֹד", וְעַל-כֵּן נֵאמָר "מְקוֹם שְׁבַעֲלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִין – צְדִיקִים גְּמוּרִים אֵינָם עוֹמְדִין" – שָׁכַן, בְּעָלֵי הַתְּשׁוּבָה עוֹמְדִים עַל בַּחֲיַנַּת "שְׁתֵּי רִגְלָיִם", וְאֵילוֹ הַצְּדִיקִים "עוֹמְדִים" רַק עַל רִגְלָאֵחַת.

וְעַל-כֵּן אָמַר הַחֶכֶם מִכָּל אָדָם (קהלת ד', ט'): "טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד". דְּהֵינּוּ, בְּעָלֵי הַתְּשׁוּבָה, שְׁעוֹבְדִים אֶת ה' עִם שְׁתֵּי הַבַּחֲיָנוֹת ("נִצָּחַ וְהוֹד"), הֵם טוֹבִים יוֹתֵר מֵהַצְּדִיקִים, שְׁעוֹבְדִים אֶת ה' רַק בְּבַחֲיַנַּת אֶחַת – "נִצָּחַ".

עַל-פִּי הָאִמּוֹר יוֹבֵן לָנוּ מָה שְׁדָרְשׁוּ חו"ל בְּגִמְרָא (בְּרִכּוֹת נח): "לֵךְ ה' הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצָּחַ וְהַהוֹד – וְהַהוֹד זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ". וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, וְכִי מָה הַקָּשֶׁר בֵּין מִידַת הַהוֹד לְבֵין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ?

אֵךְ לְפִי הָאִמּוֹר יֵשׁ לּוֹמֵר, שֶׁהָרִי דְיוּעַ, שְׁתַּכְלִית בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הִיא לְהַקְרִיב קוֹרְבָנוֹת, כְּמוֹ שְׁכָתַב הַרַמְבַּ"ם (רִישׁ ה' בֵּית הַבְּחִירָה): "מִצְוֹת עֲשֵׂה לְעֲשׂוֹת בֵּית לַה' מוֹכֵן, לְהִיּוֹת מְקַרְבִּים בּוֹ הַקוֹרְבָנוֹת".

עַל-כֵּן נִמְצָא, שְׁתַּכְלִית בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הִיא הַתְּשׁוּבָה, שִׁיחֻזֹּר הָאָדָם בְּתְשׁוּבָה וַיְבִיא קָרְבָן כְּדֵי לְכַפֵּר עַל מַעֲשָׂיו הָרָעִים. וְלָכֵן יִפָּה דָרְשׁוּ חו"ל: "וְהַהוֹד זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ". שָׁכַן, עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הִיא בְּבַחֲיַנַּת "הוֹד", מְלִשׁוֹן הוֹדָאָה, שְׁיָבֹא הַחוּטָא וְיִוֹדָה שְׁחָטָא וְהִכְחִישׁ אֶת הַשְּׁגָחַתוֹ שֶׁל בּוֹרָא עוֹלָם, וַיְבִיא קָרְבָן לְכַפֵּר עַל חֲטָאֵיו, וּמַעֲתָה יוֹדָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוּא אֲדוֹן הַכֹּל, וְאִין עוֹד מְלַבְדּוּ.

כִּיּוֹן שְׁבָאנוּ לְיַדֵּי כֵּן, יֵאִיר לָנוּ לְהַבִּין מָה שֶׁסִּבֵּב הַקַּב"ה כֵּן, שְׁחָטָא הַעֲגָל (שֶׁהִיָּה כְּדֵי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְיִשְׂרָאֵל) נַעֲשֶׂה דוֹקָא עַל-יַדֵּי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן. שָׁכַן, עַל-פִּי הַדְּיוּעַ, שְׁבַעַת הָרוּעִים – שֵׁהֵם: אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, מֹשֶׁה, אַהֲרֹן, יוֹסֵף, דָּוִד – מְכֻנָּנִים כְּנֶגֶד שְׁבַע הַמִּיּוֹדוֹת: אַבְרָהָם כְּנֶגֶד מִידַת הַחֶסֶד, יִצְחָק כְּנֶגֶד מִידַת הַגְּבוּרָה, יַעֲקֹב כְּנֶגֶד מִידַת הַתְּפָאֶרֶת, מֹשֶׁה כְּנֶגֶד מִידַת הַנִּצָּחַ, אַהֲרֹן כְּנֶגֶד מִידַת הַהוֹד, וְכו'.

נִמְצָא מִכָּאן, שֶׁאַהֲרֹן הַכֹּהֵן – שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מִידַת הַ"הוֹד", שֶׁהִיא כְּאִמּוֹר מִידַת בְּעָלֵי הַתְּשׁוּבָה, שְׁמוּדִים שְׁחָטָאוּ וְהִכְחִישׁוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, וְעַתָּה מוֹדִים שֶׁהוּא אֲדוֹן הַכֹּל.

וְעַתָּה מוֹבֵן הַיָּטֵב, מְדוּעַ סִבֵּב הַקַּב"ה כֵּן, שְׁדוֹקָא אַהֲרֹן, הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל, יִגְרוּם לְחָטָא הַעֲגָל. שֶׁהָרִי תַכְלִית חָטָא הַעֲגָל הִיָּתָה כְּאִמּוֹר כְּדֵי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְרַבִּים, וְעַל-יַדֵּי כֵּן יְבִיא יִשְׂרָאֵל לְיַדֵּי הוֹדָאָה שְׁחָטָאוּ וַיִּחְזְרוּ בְּתְשׁוּבָה. וּמֵאַחַר וְעֲבוֹדַתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל (שֶׁהוּא כְּאִמּוֹר מִידַת הַ"הוֹד") הִיא לְהַקְרִיב קוֹרְבָנוֹת, לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שְׁגַם הוּא בְּבַחֲיַנַּת "הוֹד" (כְּפִי שֶׁהִבְאֵנוּ בְּרִכּוֹת נח) "וְהַהוֹד זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ", עַל כֵּן דוֹקָא לוֹ נֶאֱדָה לְהִיּוֹת הַשְּׁלִיחַ שִׁיגְרוּם לְחָטָא הַעֲגָל.

וְזֶהוּ מָה שֶׁפָּרַשׁ רַש"י: "... שֶׁהִיָּה אַהֲרֹן בּוֹשׁ וַיִּרְא (=מִתְבַּיֵּשׁ וּמִפְחָד) לְגִשְׁתָּ. אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: לְמָה אַתָּה בּוֹשׁ? לְכֹךְ נִבְחַרְתָּ". שָׁכַן, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, הוּא הָרַבִּיעִי מִשְׁבַּעַת הָרוּעִים וְהוּא מְכֻנָּן כְּנֶגֶד מִידַת הַ"נִצָּחַ", בְּהִיּוֹתוֹ צְדִיק גְּמוּר, שְׁנִצָּחַ אֶת הַיָּצָר הָרָע וְלֹא חָטָא מֵעוֹלָם. וְאֵילוֹ אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, שְׁמִידַתוֹ כְּאִמּוֹר "הוֹד", בְּבַחֲיַנַּת בְּעָלֵי הַתְּשׁוּבָה, הִיָּה גַם בְּבַחֲיַנַּת "נִצָּחַ", בְּהִיּוֹתוֹ תְלַמִּידוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְלָמַד מִמֶּנּוּ אֵיךְ לְנִצָּחַ אֶת הַיָּצָר הָרָע. עַל כֵּן אָמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן – "קָרֵב אֶל הַמִּזְבֵּחַ" – דְּהֵינּוּ, שִׁיקְרַב אֶת הַמִּזְבֵּחַ בְּשְׁתֵּי רִגְלָיו, בְּבַחֲיַנַּת "נִצָּחַ וְהוֹד", כְּדֵי לְעַבּוֹד אֶת ה'. "וְעֲשֵׂה אֶת חֲטָאתְךָ וְאֶת עֲלֹתְךָ, וְכַפֵּר בְּעַדְךָ וּבְעַד הָעָם" – כִּי עֵיקַר עֲבוֹדַתְךָ הִיא לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, כִּיּוֹן שֶׁאַתָּה בְּבַחֲיַנַּת "נִצָּחַ וְהוֹד", ו"לְכֹךְ נִבְחַרְתָּ". (ע"פ "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) תְּבֹא אִמּוֹ, וְתִקְנַח אֶת הַצּוֹאָה (=וְתִנְקָה אֶת הַלְּכָלוֹף) " (מִילַתא דְּבַדִּיחוֹתא)

מַעֲשֵׂה בְּאִשָּׁה אֶחַת, שְׁבַקְשָׁה מִבְּעַלָּה שִׁיחֲלִיף לְבָנָם הַקָּטָן, שֶׁטָּנַף עֲצָמוֹ בְּצוֹאָה. סָרַב הַבַּעַל, וְאָמַר: זֶה תִּפְקִיד הָאִשָּׁה לְקַנַּח אֶת צוֹאֵת בְּנָה. זַעְמָה עָלָיו אִשְׁתּוֹ וְאָמְרָה: מִנֵּן לָךְ? אֵיפֹה זֶה פְּתוּב?
הַשִּׁיב לָהּ הַבַּעַל: לְמַדְנוּ בְּמִדְרָשׁ, שֶׁכָּל הַקוֹרְבָנוֹת הֵם זְכָרִים, מְלַבֵּד פָּרָה אֲדוּמָה, שְׁחִיבֵת לְהִיּוֹת נִקְבָה. וְנִשְׂאֵלֶת הַשְּׂאֵלָה, מְדוּעַ חִיבֵת פָּרָה אֲדוּמָה לְהִיּוֹת נִקְבָה? אֲלָא, לְמַדְנוּ עַנְיָן זֶה מִרַבִּי מֹשֶׁה הַדְּרָשׁוֹן, שֶׁהַסִּיבָה לְמִצְוֹת פָּרָה אֲדוּמָה הִיָּתָה כְּדֵי לְכַפֵּר עַל עוֹן חָטָא הַעֲגָל, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב בְּ-רַש"י: "מִשְׁלַל לָבֵן שִׁפְחָה, שֶׁטָּנַף פְּלִטְיוֹ (=שְׁלַכְלָךְ אַרְמוֹן) שֶׁל מֶלֶךְ. אָמְרוּ: תְּבֹא אִמּוֹ, וְתִקְנַח אֶת הַצּוֹאָה (=וְתִנְקָה אֶת הַלְּכָלוֹף)".
מִכָּאן לְמַדְנוּ – אָמַר לָהּ בְּעַלָּה – קִינּוּחַ הַבֵּן הוּא תִּפְקִיד שֶׁל הָאִמָּא... **שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!**

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְאֵת שְׁעֵיר הַחֲטָאֵת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצַף עַל אֲלֻעָזָר וְעַל אֵיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן... מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאֵת?"

עַל הַכְּתוּב, "וְאֵת שְׁעֵיר הַחֲטָאֵת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף", מְפָרֵשׁ רַש"י: "שְׁלֹשָׁה שְׁעִירֵי חֲטָאוֹת קָרְבוּ בּוֹ בַּיּוֹם: שְׁעִיר עֲזִים, שְׁעִיר נְחֹשֶׁן, וְשְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וּמִכְּלָן לֹא נִשְׂרָף, אֲלָא זֶה (=שְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ)...".
דְּהִינּוּ, אֶהֱרֹן וּבְנָיו הִקְרִיבוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם (שְׁהִיָּה רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִסָּן) שְׁלֹשָׁה שְׁעִירִים: שְׁעִיר עֲזִים, שְׁעִיר נְחֹשֶׁן, וְשְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ. אֲלָא שְׁאֵת שְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ שָׂרְפוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו, וְלֹא אָכְלוּ מִבְּשָׂרוֹ, כְּפִי שְׁנִטְצָוּ.
וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שָׂכָן, מִדּוּעַ נִשְׂרָף שְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ, וְלֹא נִאֲכַל עַל-יַדֵּי הַכֹּהֲנִים/אֶהֱרֹן וּבְנָיו? (כְּפִי שְׂגָם מֹשֶׁה שָׂאֵל אֶת אֲלֻעָזָר וְאֵיתָמָר: "מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאֵת בְּמָקוֹם הַקֹּדֶשׁ"?)

וּבֵאֵר הַרְה"ק מְרוֹזִין זִיע"א עֲנִין זֶה, עַל-פִּי מָה שְׂאֵמְרוּ חו"ל בְּגִמְרָא (חולין ס'): "רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פְּזִי רַמִּי (=הַקְּשָׁה): כְּתִיב (בְּרַאשִׁית א') 'וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים' (מִשְׁמַע מְכָאן שְׁשֵׁנֵי הַמְּאֹרֹת הָיוּ שְׁוִים). וְכְתִיב 'אֶת הַמְּאֹר הַגְּדֹל... וְאֵת הַמְּאֹר הַקָּטָן' (וּמְכָאן מִשְׁמַע שְׁשֵׁנִיהֶם לֹא הָיוּ שְׁוִים). (וַאֲיֵךְ זֶה יִתְכַּן?)
(אֲלָא), אִמְרָה יֵרַח לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, אִפְשָׁר לְשֵׁנֵי מַלְכִים שִׁישְׁתַּמְשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד? אִמְרָה לָהּ: לְכִי וּמַעֲטִי עֲצָמְךָ. אִמְרָה לְפָנָיו: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, הוֹאִיל וְאִמְרָתִי לְפָנֶיךָ דְּבַר הַגּוֹן, אִמְעַט אֶת עֲצָמַי?... אִמְרָה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא: הִבִּיאוּ כְּפָרָה עָלַי, (עַל) שְׁמַעֲטִי אֶת הַיֵּרַח. וְהִנּוּ, דְּאִמְרָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ: (עַל) מָה נִשְׁתַּנָּה (קָרְבָן) שְׁעִיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שְׁנֵאִמְרָה בּוֹ (בְּמִדְבַר כַּח) "לָהּ" ("שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחֲטָאֵת לָהּ")? (אֲלָא) אִמְרָה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא: שְׁעִיר זֶה יֵהָא כְּפָרָה עַל שְׁמַעֲטִי אֶת הַיֵּרַח."

עַל-פִּי הָאִמּוֹר נִשְׁכִּיל לְהִבִּין מַעֲטַת מוֹזְעִיר אֶת הַטַּעַם לְכַךְ שְׂצוּהָ הַקַּב"ה עַל יִשְׂרָאֵל לְהִבִּיא שְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ כְּפָרָה, בְּאוֹמְרוֹ "שְׁעִיר זֶה יֵהָא כְּפָרָה עַל שְׁמַעֲטִי אֶת הַיֵּרַח". שָׂכָן, בְּמָקוֹם גְּדוּלְתוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, שָׁם אֵתָה מוֹצֵא אֶת עֲנוּתָנוֹתוֹ, שֶׁהוּא כְּבִיכּוֹל מְצַטְעֵר עַל שְׁמַעֲטַת אֶת הַיֵּרַח וְגַרְם לְהִתְגַּבְּרוֹת יֵצֵר הָרַע וְכוּחֹתָיו.
וְעַל זֶה אִמְרוּ חו"ל בְּגִמְרָא (בְּרֻכּוֹת ד', ו'), שְׂאֵחָד הַדְּבָרִים שֶׁהַקַּב"ה מִתְחַרֵּט עֲלֵיהֶם הוּא עַל שְׂבָרָא אֶת הַיֵּצֵר הָרַע, כְּפִי שְׁכְּתוּב בְּנִבְיָא (מִיכָה ד', ו'): "וְאֲשֶׁר הִרְעִיתִי". וּפְרַשׁ רַש"י: "וְאֲשֶׁר הִרְעִיתִי" - אֲנִי גִרְמַתִּי לָהֶם (=לְיִשְׂרָאֵל) (לְחֲטָא, עַל-יַדֵּי) שְׂבָרָאִי יֵצֵר הָרַע...".

וּבֵאֵר הַרְה"ק רַבִּי נִפְתָּלִי מְרַאפְשִׁין זִיע"א, בְּסִפְרוֹ "זֵרַע קֹדֶשׁ", שְׂכַאֲשֶׁר הָאָדָם שָׁב בְּתִשׁוּבָה, וּמִתְחַרֵּט מְאֹד עַל מַעֲשָׂיו הָרַעִים, אֲזַי גַּם לְמַעַלָּה בְּשָׂמִים הַקַּב"ה כְּבִיכּוֹל עוֹשֶׂה תִּשׁוּבָה, כְּפִי שְׂאֵמְרוּ חו"ל (בְּרֻכּוֹת ל"ב): הַקַּב"ה מִתְחַרֵּט עַל בְּרִיאַת יֵצֵר הָרַע, וְאוֹמֵר: "וְאֲשֶׁר הִרְעִיתִי". שְׂכַבִּיכּוֹל הַקַּב"ה מְצַטְעֵר עַל שְׂבָרָא אֶת הַיֵּצֵר הָרַע, וּבְגִלְלוֹ גַרְם צַעַר לְבָנָיו, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וּמִבִּיא הַרְה"ק רַבִּי נִפְתָּלִי מְרַאפְשִׁין מְשַׁל עַל-כֵּן: מְשַׁל לְאָב שְׁנַתָּן לְבָנוּ הַחֲבִיב סָכִין לְשַׁחַק בָּהּ. וּבְנוּ, בְּרוּב טַפְשׁוֹתוֹ, לֹא נִזְהָר, וְחָתַךְ אֶת יָדוֹ, וְהָיָה לְבָן צַעַר גְּדוּל. כְּשֶׁרָאָה אָבִיו אֶת צַעַר בְּנוֹ, גַּם הוּא הִצְטָעַר מְאֹד עַל כְּאָב בְּנוֹ, וְהִצְטָעַר עוֹד יוֹתֵר עַל שְׁנַתָּן לְבָנוּ אֶת הַסָּכִין, וְגַרְם בְּכַךְ לְפַצִּיעָתוֹ.

הַנִּמְשָׁל הוּא, שֶׁהַקַּב"ה בְּרָא אֶת הַיֵּצֵר הָרַע לְטוֹבַת הָאָדָם, כְּדִי שֶׁהָאָדָם יִתְגַּבֵּר עָלָיו, וַיִּקְבַּל שָׂכָר לְעוֹלָם הַבָּא. אֲלָא, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהִיזְהָר מְאֹד מִהַיֵּצֵר, כְּדִי שֶׁזֶה לֹא יִחְטָאוּ. וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם נוֹפֵל בְּרִשְׁת׃ הַיֵּצֵר, וְנִעַנֵּשׁ עַל-כֵּן, מִתְחַרֵּט הַקַּב"ה עַל שְׂבָרָא אֶת הַיֵּצֵר הָרַע, וְאוֹמֵר "וְאֲשֶׁר הִרְעִיתִי" - מָה עָשִׂיתִי שְׂבָרָאִי דְּבַר כֹּזֵה, אֶת הַיֵּצֵר הָרַע, וְגִרְמַתִּי בְּכַךְ צַעַר לְבָנָי?

וְהִנֵּה, כְּאִמּוֹר, לֹא אָכְלוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו אֶת שְׁעִיר הַחֲטָאֵת שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כְּפִי שְׁכְּתוּב: "וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאֵת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף, וַיִּקְצַף עַל אֲלֻעָזָר וְעַל אֵיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן... מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאֵת (שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ)?" וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שָׂכָן, עַל מָה וְלָמָּה קִצַּף מֹשֶׁה רַבּוֹנוּ?

ויש לומר, שהנה למדנו בגמרא, שאכילת הקרבן על-ידי הכהנים, מביאה פפרה לאדם **שחטא**, כפי ששנינו (פסחים גט): "ואכלו אתם אשר כפר בהם, מלמד שהכהנים אוכלים, ובעלים מתכפרין". דהינו כאשר הכהנים אוכלים מהקרבן, מתכפר "לבעלים" (=לאדם שהביא את הקרבן על **חטאיו**).

מכאן נמצא, שעל-ידי שאהרן ובניו היו אוכלים משעיר החטאת של **ראש חודש**, היה מתכפר לבעלים. ומאחר ושעיר **ראש חודש** הוא כפרה כביכול על הקב"ה, כפי שהוא יתברך אמר – "שעיר זה יהא כפרה על שמעטתי את הירח" – נמצא, שאם אהרן ובניו היו אוכלים ממנו/משעיר **ראש חודש**, היה מתכפר כביכול להקב"ה על שמעט את הירח, והיו זוכים ישראל לתיקון השלם של אחרית הימים, שאז יהא אור הלבנה כאור השמש, כפי שמנבא הנביא (ישעיה ל, כו): "והיה אור הלבנה כאור החמה".

ומטעם זה קצף משה על אהרן ובניו על שלא אכלו משעיר **ראש החודש**. שכן, על-ידי אכילתו היו זוכים ישראל לתיקון השלם ולגאולה.

וכפי שמביא בענין זה גם ה"חתם סופר" (תנא דבי אליהו זוטא ר' קכ): "ואת שעיר החטאת (של **ראש חודש**)... והנה שרף... כי באמת, אילו ישראל היו ראויים **לאור הגדול**, היה הקב"ה מגדיל מאור החמה יותר, ולא היה בהכרח (צריך) למעט מאור הלבנה. אך, מפני שלא היו (ישראל) ראויים, הוצרך למעט (את) אור הלבנה, וזהו ענין ה'ביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח', ולא הגדלתי (את) אור החמה... והנה, לעתיד לבוא יתוקן פגימת הלבנה כמו שהיתה קודם מיעוטה... (כפי) משה רבנו עליו השלום, (ש)בראש חודש הראשון להקמת המשכן (ראש חודש ניסן), רצה לתקנה".

נפלא מה שמובא בספר "אהלי יעקב" להרה"ק רבי יעקב מהוסיאטין זצ"ל (בשם זקנו הרה"ק מרוזין זיע"א), על מה שאנו אומרים כל יום בתפילת השחר: "אלו ואלו נשרפין בבית הדשן: חטאת הצבור והיחיד" (זבחים גב). ואכן, אם נעין בהמשך המשנה נראה, שאמנם חטאת הצבור מפורשות שם, אך חטאת **היחיד** לא מפורשות... ומדוע?

ובאר הרה"ק מרוזין זיע"א, ואמר, שמה שהזכיר רבנו הקדוש (מסדר המשנה) "חטאת היחיד", התכוון בכך על הקב"ה, הוא "היחיד"/**יחידו** של עולם, שבקש מאתנו להביא לו שעיר חטאת כפרה על שמעט את הירח, וזהו "חטאת היחיד".

ועתה, בא וראה דבר נפלא ונורא, שכתוב ב"עירין קדישין", להרה"ק מרוזין (תנינא דף יד), שהסיבה שהקב"ה קבע את **יום הדין**, ראש השנה, בראש חודש, הוא בגלל מיעוט הלבנה.

ועל-כן אנו אומרים בעשרת ימי התשובה ובראש השנה בתפילה את "שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה' (תהילים קל), ושם כתוב: "אם **עונות** תשמר יה אדני מי יעמד כי עמך הסליחה למען תורא". דהינו, "אם **עונות** תשמר יה" – רבונו של עולם, אם חלילה תעמוד בתוקף הדין בלי לסלוח לנו **ביום הדין**, "אדני מי יעמד"? – אין שום ברירה שיכולה לעמוד בעומק **הדין**. אולם, "כי עמך הסליחה", דהינו זכור לנו אבינו אב הרחמן, שגם אתה ה', צריך **סליחה** כביכול, על שמעטת את הירח. כפי שאמרת "שעיר זה יהא כפרה על שמעטתי את הירח", על-כן אנא סלח לנו **ביום הדין**, בראש השנה. ולכן, בכונה תחילה קבע הקב"ה את יום הדין לראש השנה, שהוא ראש חודש, כדי לעזור מליצה טובה זו לישראל. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "והוא גרה לא יגר **טמא** הוא לכם" (יא' ז')

הצדיק רבי מאיר'ל מפרימישילן נהג לחזר בעצמו על פתחי נדיבים, ולהתרימם למען עניים ונצרכים. פעם הגיע רבי מאיר'ל לביתו של גביר אחד, שהיה תלמיד חכם ומדקדק במצות, אך ידו היתה קפוצה לכל דבר שבצדקה. כשראה האיש את רבי מאיר'ל עומד בפתח ביתו, הבין שבא להתרימו לדבר מצוה, ומיד החל מתנצל בדברי חסידות מעושים: "הלא רואה אדוני, שאין שעתי פנויה עתה! אני ממחר לבית המדרש לשיעור הקבוע בתורה ולתפילה בציבור!" ובעודו מדבר, נטל האיש בידו את כובעו ומעילו, והחל צועד בחופזה אל מחוץ לפתח הבית. מהר אחריו רבי מאיר'ל, ואמר לו: עליך ועל שכמותך כבר אמרה התורה: "כי מפריס פרסה הוא... והוא גרה לא יגר" (כתוב זה נאמר, על החזיר), ופירוש הפסוק הוא: מה היתרון שיש לפרסות צעדיו של אדם, בהליכתו למקום תורה ותפילה – אם "גרה לא יגר" – אם הוא אינו מנדב לעניים את ה"גרה" – (גרה מלשון מטבע, כמו שכתוב: "עשרים גרה השקל").

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

אָפֵר מָה תוֹלַעַת, רְאִישֵׁי תִיבוֹת "אַמֶּת" (ע"פ "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

יְדוּעִים דְּבָרֵי חוֹ"ל בְּגִמְרָא בְּמִסְכַּת חוֹלִין (פס', עב'): "אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, חוֹשֵׁקֵי בָכֶם, שְׂאֵפְלוּ בְשָׁעָה שְׂאֵנִי מְשַׁפֵּיעַ לָכֶם גְּדֻלָּה, אַתֶּם מְמַעֲטִין (את) עֲצֻמְכֶם לְפָנָי – נִתְתִּי גְדֻלָּה לְאַבְרָהָם, אָמַר לְפָנָי (בְּרֵאשִׁית יח'): 'וְאֲנֹכִי עֶפְרָא וְאֵפֶר'. (נִתְתִּי גְדֻלָּה) לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, אָמְרוּ (שְׁמוֹת טז'): 'וְנַחֲנוּ מֶה'. (נִתְתִּי גְדֻלָּה) לְדָוִד, אָמַר (תְּהִלִּים כב'): 'וְאֲנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ'. אֲבָל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, אֵינָם כֵּן. נִתְתִּי גְדֻלָּה לְנִמְרוֹד, אָמַר (בְּרֵאשִׁית י"א): 'הִבֵּה נִבְנָה לָנוּ עִיר'."

וְהִנֵּה, כְּאִשֶּׁר נִתְבוֹנֵן נְרָאָה, שְׂבִמְאָמַר זֶה נִזְכְּרוּ שֶׁלֹּשׁ מִדְרָגוֹת שֶׁל עֲנוּה: הָאֲחַת, מִדְרָגַת אֲבִרָהּ אֲבִינוּ, שְׂאֵמַר 'וְאֲנֹכִי עֶפְרָא וְאֵפֶר'. הַשְּׁנִיָּה, מִדְרָגַת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, שְׂאֵמְרוּ 'וְנַחֲנוּ מֶה'. וְהַשְּׁלִישִׁית, מִדְרָגַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שְׂאֵמַר 'וְאֲנֹכִי תוֹלַעַת'. וְשֶׁלֹּשׁ מִדְרָגוֹת אֵלוֹ **אָפֵר מָה תוֹלַעַת**, הֵם רְאִישֵׁי תִיבוֹת "אַמֶּת". וְזֶהוּ שְׂאֵמַר הַנְּבִיא, בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן, "תּוֹרַת אַמֶּת הִיְתָה בְּפִיהוּ". כִּיּוֹן, שְׁעַל-יָדֵי שְׁחָטָא בְּעַגְלָה, קָנָה אֶהֱרֹן "אַמֶּת", אֵת ג' הַמִּדְרָגוֹת הַלְלוּ שֶׁל הָעֲנוּה, שְׁסִימָנָן "אַמֶּת" – **אָפֵר מָה תוֹלַעַת**.

עַל-פִּי הָאֲמוּר, יֵאִיר לָנוּ אֵת דְּבָרֵי הַ"חֲתָם סוֹפֵר" הָאוֹמֵר, שְׂאֶהֱרֹן הַכֹּהֵן נִכְשַׁל בְּחָטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שְׁיִקְנֶה בְּנַפְשׁוֹ אֵת מִידַת הַכְּפִינִיעָה. וְהָרִי, לְכַאוּרָה, אֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת, שְׂאֶהֱרֹן צָרִיךְ לְהִיכְשַׁל בְּחָטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שְׁיִקְנֶה אֵת מִידַת הַהִכְנָעָה וְהָעֲנוּה. וְכִי לֹא הִיְתָה לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵת מִידַת הָעֲנוּה?

וְהָרִי, עַל הַכְּתוּב (שְׁמוֹת ו' כו'): "הוּא אֶהֱרֹן וּמֹשֶׁה... הֵם הַמְדַּבְּרִים אֶל פְּרַעֲה... הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן", פֶּרֶשׁ רַש"י: "יֵשׁ מְקוֹמוֹת שְׂמִקְדִּים אֶהֱרֹן לְמֹשֶׁה, וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שְׂמִקְדִּים מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן. לוֹמֵר לָךְ, שְׂשִׁקוּלִין כְּאֶחָד". וְהִנֵּה, מֵאַחַר וְעַל מֹשֶׁה מַעֲיֵדָה הַתּוֹרָה, "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עֲנוּ מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה", וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שְׂקוּלִין הֵם, אֵיךְ אֲפֹשֶׁר לוֹמֵר שְׁחִסְרָה לְאַהֲרֹן מִידַת הָעֲנוּה, עַד שֶׁהִיָּה צָרִיךְ לְחָטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שְׁיִכְנָע לְבוֹ?

אֵלָּא, יֵשׁ לוֹמֵר, שְׂאֶהֱרֹן מְצַד עֲצֻמוֹ, בְּגִדְלֵ קְדוּשָׁתוֹ, וְדָאִי שְׁלֹא הִיָּה צָרִיךְ לְבוֹא לְמִידַת הָעֲנוּה, עַל-יָדֵי שְׁיִכְשַׁל בְּחָטָא כָּל-כֶּךָ חֲמוּר שֶׁל עוֹן הָעַגְלָה. אֵךְ הִיּוֹת וְתַפְקִידוֹ בְּקִדְשׁ הִיָּה לְהִיּוֹת הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל, שְׁעוֹמֵד וּמְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הָרִי צָרִיךְ לְהִיּוֹת מְחוּיָב מְעִין הַחָטָא שְׁחָטָאוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁהָרִי אָמְרוּ חוֹל (ר"ה כט') "כָּל שְׂאִינוּ מְחִיב בְּדָבָר, אֵינוֹ מוֹצִיא אֵת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן" – אֵינוֹ יְכוּל לְהוֹצִיא אֵת יִשְׂרָאֵל "יְדֵי חוֹבָתָן", מִתְּחוּבוֹת וּמִתְּחוּבוֹת שְׁנִתְחַיְבוּ בָהֶם. עַל-כֵּן סִבֵּב הַקַּב"ה, שְׁגַם אֶהֱרֹן יִכְשַׁל בְּחָטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שְׁיִקְבַּל לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה מִחַמַּת עוֹן חֲמוּר זֶה, וְעַל-יָדֵי כֶּךָ יִהְיֶה בְּכוּחוֹ לְהַשְׁפִּיעַ עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁגַם הֵם יִקְבְּלוּ לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה מִחָטָא הָעַגְלָה, וְיִתְקַרְבוּ יוֹתֵר אֶל הַקַּב"ה. עַל-פִּי הָאֲמוּר יוֹמֵתֵק לָנוּ לְהִבִּין אֵת דְּבָרֵי רַש"י זצ"ל בְּפֶרֶשׁהּ (וַיִּקְרָא ט', ו'): "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן, קִרְבֵּךְ אֶל הַמִּזְבֵּחַ...". וּפֶרֶשׁ שֵׁם רַש"י: "שְׁהִיָּה אֶהֱרֹן הִיָּה בְּשׁ(=מִתְבַּיֵּשׁ) וַיִּרְא מְלַגְשֵׁת (אֶל הַמִּזְבֵּחַ), שְׁהָרִי הוּא גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת אֵת הָעַגְלָה. אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: לְמָה אַתָּה בֹשׁ? לְכָךְ נִבְחַרְתָּ!".

כְּלוּמַר אוֹמֵר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן, הֲלֹא זוֹהִי הַסִּיפָה שְׁנִכְשַׁלְתָּ בְּחָטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שְׁתִּתְבַּיֵּשׁ וְתִקְבַּל לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה, וְעַל-יָדֵי כֶּךָ תוּכַל לְהַשְׁפִּיעַ עַל יִשְׂרָאֵל שְׁגַם לָהֶם יִהְיֶה לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה. וְלָכֵן, נִמְצָא, שְׁהַבּוּשָׁה שֶׁלָּךְ הִיא הַסִּיפָה לְכָךְ שְׂאֵתָה רְאוּי לְגִשֵׁת אֶל הַמִּזְבֵּחַ, לַעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ.

וְעַתָּה, בֹּא וְרֵאָה שְׁכָל זֶה נִרְמָז בְּדְבָרֵי הַנְּבִיא מְלֹאכִי: "תּוֹרַת אַמֶּת הִיְתָה בְּפִיהוּ וְעוֹלָה לֹא נִמְצָא בְּשִׁפְתָיו, בְּשִׁלּוֹם וּבְמִישׁוֹר הֶלֶךְ אֵתִי וְרַבִּים אֵתִי וְרַבִּים הִשִּׁיב מֵעוֹן... כִּי מִלֶּאךְ ה' צְבָאוֹת הוּא."

הִנֵּה, "תּוֹרַת אַמֶּת הִיְתָה בְּפִיהוּ", כְּפִירוֹשׁ הַ"חֲתָם סוֹפֵר", שְׁנִכְשַׁל בְּחָטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שְׁיִקְנֶה בְּנַפְשׁוֹ אֵת שֶׁלֹּשׁ מִדְרָגוֹת הָעֲנוּה, שְׁסִימָנָן "אַמֶּת" – **אָפֵר מָה תוֹלַעַת**. וְעַל-כֵּךְ מְקַשֶּׁה הַנְּבִיא וְשׂוֹאֵל: וְהָרִי "וְעוֹלָה לֹא נִמְצָא בְּשִׁפְתָיו, בְּשִׁלּוֹם וּבְמִישׁוֹר הֶלֶךְ אֵתִי" – אֵיךְ אֲפֹשֶׁר לוֹמֵר שְׂאֶהֱרֹן הִיָּה צָרִיךְ לְחָטָא הָעַגְלָה כְּדֵי לְקַנּוֹת אֵת מִידַת הָעֲנוּה וְהַהִכְנָעָה?

ועל-כך משיב הנביא מלאכי בעצמו: "ורבים השיב מעון" - שצריך היה לחטא העגל, כדי להיות "מחויב בדבר", להשיב "רבים... מעון" (את ישראל מעון העגל). וכיון שחטא בעגל, וקנה לב נשבר ונדכה, השפיע על ישראל את מידת הענוה וההכנעה, שיהיה גם לבם נשבר ונכנע. אבל, אומר הנביא, שאהרן, מצד עצמו, לא היה צריך לכל זה - "כי מלאך ה' צבאות הוא".

בדרך זו נעלה במסילה להבין את הטעם שפרה אדומה היא כפרה על חטא העגל, כפי שכתוב בפרשת "חקת": "דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה". והביא רש"י, בשם רבי משה הדרשן, שהסיבה למצות פרה אדומה היתה כדי לכפר על עון חטא העגל, כמו שכתוב ברש"י: "משל לבן שפחה, שטנף פלטיין (=שלקלך ארמון) של מלך. אמרו: תבוא אמו, ותקנת את הצואה (=ותנקה את הלכלוך). כך תבוא הפרה (=מצות פרה אדומה), ותכפר על העגל (=על חטא העגל של ישראל).

ומובא בספר ה"בעל שם טוב" (חקת), בשם הבעש"ט זי"ע, שתכלית מצות פרה אדומה היא כפרה על קליפת הנאווה. (פרה הוא גם מלשון פרה ורבה, שמפרה ומגדיל את דעת האדם להחשיב את עצמו).

ומדוע הפרה צריכה להיות גם אדומה? אלא שאדום רומז על העונות, כמו שכתוב בנביא (ישעיה א, ח): "אם יהיו חטאיכם כשנים (=אדומים כשושנים), כשילג ילבינו". לכן צוה הקב"ה לשרוף את הפרה (הרומזת לנאווה) עד אפר, כדי לבטל את קליפת הנאווה, עד שיהיה האדם בבחינת "ואנכי עפר ואפר".

וזהו שכתוב (במדבר יט, ו): "ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוף שרפת הפרה". ופרש רש"י, בשם רבי משה הדרשן (שם כב): "ארז הוא הגבוה מכל האילנות, ואזוב (הוא) הנמוך מכלם. סימן, שהגבוה שנתגאה וחטא, ישפיל עצמו כאזוב וכתולעת, ויתכפר לו". הנה, מבואר מכאן, כי מצות פרה אדומה היא כפרה על חטא הנאווה.

וראויה להוסיף מה ששנינו בגמרא (חולין פט): "אמר רבה: בשכר (=בגלל) שאמר אברהם אבינו 'ואנכי עפר ואפר', זכו בניו ל-ב' מצות: אפר פרה ועפר סוטה".

הרי לנו דברים ברורים, כי "אפר" הוא בזכות מידת ענותנותו של אברהם, שאמר "ואנכי עפר ואפר". ולפי דברי הבעש"ט מתאים ענין זה להפליא עם עבודת הפרה אדומה, שמכפרת על מידת הנאווה.

ועתה, בא וראה דבר פלא. הרי כבר למדנו מדברי ה"חתם סופר" על שלש המדרגות - אפר מה תולעת, ראשי תיבות "אמת" - שעל-כך נאמר על אהרן "תורת אמת היתה בפיהו".

ולכן, כאשר נתבונן בעבודת הפרה האדומה (שהיא כאמור כפרה על הנאווה), נראה שכל שלש מידות הענוה - אפר מה תולעת - נזכרות בה. הא כיצד?

הנה, בפסוק, "ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוף שרפת הפרה", מבואר, שהשליכו את ה"תולעת" אל שריפה הפרה, שהפכה לאפר, כמו שכתוב (במדבר יט, ט): "ואסף איש טהור את אפר הפרה". הרי לנו בחינת תולעת ואפר. ובחינת "מה" נשלמה מהצווי שנצטוו משה (שאמר "ונחננו מה"): "וידבר ה'... ויקחו אליך פרה אדמה תמימה". ופרש רש"י: "לעולם היא נקראת על שמך, פרה שעשה משה במדבר...". (ויש להוסיף שכל שלש מידות הענוה - אפר מה תולעת, ראשי תיבות "אמת", נרמזות בכתוב: "פרה אדמה תמימה")

"להבדיל בין הקדש ובין החל ובין הטמא ובין הטהור" (ע"פ סנהדרין עח)

מעשה שהיה באחד ממלכי אומות העולם, שפנה לרבי תנחום, ואמר לו: "הבה ונהיה עמי ועמך לעם אחד!" השיב לו ר' תנחום: "טוב ויפה! אך אנו היהודים הננו כבר נימולים, על-כן לא נוכל להיות כמוכם, הגויים, כי איך נחזיר את העורלה חזרה? על-כן, הימולו אפוא אתם, ותהיו כמונו, יהודים". ירד המלך לסוף פונתו של ר' תנחום, הבין את הפקחות שבתשובתו, ואמר לו: "אכן נצחתני בדבריך. אולם, דע לך, שעל-פי החק, מי שמנצח את המלך מושלך הישר לגוב האריות".

מיד קרא למשרתיו, והלכו אמןם השליכו את היהודי אל גוב האריות. וראה זה פלא: האריות נצבו ליד ר' תנחום, הביטו בו, אך לא נגעו בו לרעה! באותו מעמד נכח מומר אחד, שהתרעם על הנס שארע ליהודי. בועמו הרב פנה אותו מומר אל המלך, ואמר לו: "נראה לי שאין האריות רעבים עתה, ועל-כן לא נגעו לרעה ביהודי". "אם כך" - אמר המלך - "הבה נערוך נסיון, ונוכח אם רעבים האריות, אם לאו". מיד קרא המלך למשרתיו, וצוה עליהם להשליך את המומר אל גוב האריות. והנה, אך הושלך המומר לגוב האריות, ובאחת (=מיד) התנפלו עליו האריות, ואכלו את בשרו לתיאבון... שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּשָּׂא אֶהָרֶן אֶת יָדוֹ אֶל הָעַם וַיְבָרְכֵם" (ט', כב')

על הכתוב "וַיִּשָּׂא אֶהָרֶן אֶת יָדוֹ אֶל הָעַם וַיְבָרְכֵם", פֶּרַשׁ רש"י: "'וַיְבָרְכֵם', (שִׁבְרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שֶׁל) בְּרַכַּת הַכֹּהֲנִים: 'בְּרַכְךָ (ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ), יָאֵר (ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנְךָ), יִשָּׂא (ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם)". וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִינֵי זֶה. שָׁכֵן, מָה רָאָה אֶהָרֶן הַכֹּהֵן לְבָרַךְ דּוֹקָא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אֶת יִשְׂרָאֵל, בְּבְרַכַּת הַכֹּהֲנִים? נִקְדִּים תַּחֲלִילָה מָה שְׁכַתּוֹב בְּפֶרֶשֶׁת "בְּלֶק" (כב', כח): "וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֲתוֹן וַתֹּאמֶר לְבַלְעֵם מָה עָשִׂיתִי לְךָ כִּי הִכִּיתַנִּי זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלִים". וּפֶרַשׁ רש"י: "'זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלִים' – רָמַז לּוֹ (=הַקַּב"ה לְבַלְעֵם): אֵתָהּ מִבְּקֶשׁ לְעִקּוֹר אוֹמָה, הַחוּגְגַת שְׁלֹשׁ רַגְלִים בְּשָׁנָה!?"

הֵנָּה, לּוֹמְדִים אָנוּ מִכָּאן, שְׁזֹכוֹת מִצְוֹת שְׁלֹשׁ הַרְגָלִים עֲמֻדָה לְיִשְׂרָאֵל לְהַצִּילֵם מִקְלַל בְּלָעַם הַרְשָׁע. וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִינֵי זֶה. שָׁכֵן, מִדּוּעַ עֲמֻדָה זְכוֹת שְׁלֹשׁ הַרְגָלִים לְיִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִכָּל הַמִּצְוֹת? בְּסִפּוֹר "בְּנֵי אֲרִיאֵל" (בְּלֶק) הוּא מְפָרֵשׁ עֲנִינֵי זֶה עַל-פִּי הַכַּתּוּב (בַּמִּדְבָּר כד', א'): "וַיִּרְא בְּלָעַם כִּי טוֹב בְּעֵינָיו ה' לְבָרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא הֵלֵךְ כַּפְעַם בַּפְעַם לְקִרְאֵת נַחְשִׁים, וַיִּשֶׁת אֶל הַמִּדְבָּר פָּנָיו". וּפֶרַשׁ שֵׁם אוֹנְקִלוֹס: "וְשׁוּי לְקַבֵּל עֲגָלָא דְעַבְדוֹ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּרָא". דְּהֵינּוּ, בְּלָעַם הַרְשָׁע שֶׁת/שֵׁם פָּנָיו אֶל הַמִּדְבָּר כְּדִי לְעוֹרֵר אֶת חֲטָא הָעֲגָלָא, בְּחוּשְׁבוֹ שָׁכֵף יוֹתֵר לוֹ לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל.

וְאוּלָּם, שְׁכַפִּי שֶׁהַבְּאֵנוּ, זְכוֹת שְׁלֹשׁ הַרְגָלִים עֲמֻדָה לְיִשְׂרָאֵל, כְּפִי שְׂאוֹמֵר הַפִּיטָן הָאֱלֹקִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַקָּלִיר (פִּיטָן לַחַג הַפֶּסַח): "...אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲזוּ בְלַעְדִּי, יִכְפֹּר...בְּאֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי". דְּהֵינּוּ, מָה שְׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֲגָלָא, וְאָמְרוּ (שְׁמוֹת לב', ד'): "אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל", יִכְפֹּר עַל-יְדֵי (וַיִּקְרָא כג', ב') "אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי".

מֵעֵתָה מְבוֹאֵר הֵיטֵב מָה שְׂרַמְזָה הָאֲתוֹן לְבַלְעֵם, בְּאוֹמְרָה אֵלָיו: "כִּי הִכִּיתַנִּי זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלִים", וּפֶרַשׁ רש"י: "'זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלִים' – רָמַז לוֹ, אֵתָהּ מִבְּקֶשׁ לְעִקּוֹר אוֹמָה, הַחוּגְגַת שְׁלֹשׁ רַגְלִים בְּשָׁנָה!?" כְּלוֹמֵר, הֲלֹא עַל-יְדֵי שִׁישְׂרָאֵל עֲתִידִים לַחְגוֹג אֶת שְׁלֹשׁ הַרְגָלִים בְּכָל שָׁנָה, יִתְכַפֵּר לָהֶם חֲטָא הָעֲגָלָא, וְאִיךָ אֵתָהּ רוֹצֵה לְקַלֵּלֵם בְּגִלְלַת חֲטָא הָעֲגָלָא?

וְנִרְאָה לְבָאֵר עֲנִינֵי זֶה בִּיתֵר שְׂאֵת (שְׁקִיּוֹם מִצְוֹת שְׁלֹשׁ הַרְגָלִים הִיא כְּפָרָה עַל חֲטָא הָעֲגָלָא), עַל-פִּי מָה שְׂאָמַר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְפָנָיו ה' יִתְבָּרַךְ לְאַחַר חֲטָא הָעֲגָלָא (שְׁמוֹת לב', יג'): "זָכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם כִּי תִדְבֹר אֵלֶּהֶם אַרְבֵּה אֶת זְרַעְכֶם כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲתָן לְזְרַעְכֶם וְנָחְלוּ לְעַלְמִם". וְדַרְשׁוּ חו"ל עַל-כֵּךְ בְּמִדְרַשׁ (שְׁמוֹת רַבָּה מִד', ה'): "'זָכֹר לְאַבְרָהָם' – לְמָה מְזַכֵּיר כָּאֵן (מֹשֶׁה אֶת) שְׁלֹשֶׁת (הַ)אֲבוֹת? אָמַר מֹשֶׁה: אִם שְׂרִיפָה הֵם (=יִשְׂרָאֵל) תְּחִיבִים, זָכֹר לְאַבְרָהָם שֶׁנָּתַן נַפְשׁוֹ לְכַבֵּשׁן הָאֵשׁ, לְהַשְׂרִיף עַל (קְדוּשַׁת) שְׁמֶךָ, וְתִצְאָ (=וְתַחֲשַׁב) שְׂרִיפָתוֹ לְשְׂרִיפַת בְּנָיו (=כְּאִילוֹ נִשְׂרָפוּ בְּנָיו). וְאִם הַרִיגָה הֵם (=יִשְׂרָאֵל) תְּחִיבִים, זָכֹר לְיִצְחָק אֲבִיהֶם, שֶׁפָּשַׁט צְוָאָרוֹ עַל גְּבִי הַמְּזוּבָח, לְהַשְׁחִט עַל שְׁמֶךָ וְתִצְאָ (=וְתַחֲשַׁב) הַרִיגָתוֹ לְהַרִיגַת בְּנָיו. וְאִם גִּלְלוֹת הֵם תְּחִיבִין, זָכֹר לְיַעֲקֹב אֲבִיהֶן, שֶׁגָּלָה מִבֵּית אָבִיו לְחָרָן, וַיִּצְאֹ אֵלָיו בְּאֵלוֹ. הוּי (=וְזָהוּ) שְׁכַתּוֹב) 'זָכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל'".

וְרְאוּי לְהוֹסִיף כָּאֵן מָה שְׂמוּבָא בְּמִדְרַשׁ, שְׁשִׁלְשַׁת הַרְגָלִים הֵם כְּנֻגַד שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים – אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב – וְכַפִּי שְׁכַתּוֹב שֵׁם (שְׁמוֹת רַבָּה לָא, ב'): "כְּתִיב, 'שְׁלֹשׁ רַגְלִים תַּחֲג לִי בְשָׁנָה' – הַקַּב"ה קָבַע שְׁלֹשׁ רַגְלִים בְּתוֹרָה, בְּזֹכוֹת הָאֲבוֹת".

עֲנִינֵי זֶה מְבוֹאֵר בִּיתֵר הַרְחָבָה בְּדַבְרֵי הַ"טוֹר" (או"ח סימָן תִּיז'), בְּשֵׁם אֲחִיו הָרַב יְהוּדָה, הָאוֹמֵר, "שֶׁהַמוֹעֲדִים נִתְקַנּוּ כְּנֻגַד הָאֲבוֹת: פֶּסַח כְּנֻגַד אַבְרָהָם, דְּכָתִיב (בְּרֵאשִׁית יח', ו'): 'לוֹשִׁי וְעָשִׂי עוֹגוֹת', וּפֶסַח הִיָּה. שְׁבוּעוֹת כְּנֻגַד יִצְחָק, שְׁתַּקִּיעַת שׁוֹפָר שֶׁל מִתָּן תוֹרָה הִיָּה בְּשׁוֹפָר מֵאִילוֹ שֶׁל יִצְחָק. סְכוֹת כְּנֻגַד יַעֲקֹב, דְּכָתִיב (בְּרֵאשִׁית לג', יז'): 'וַיַּעֲקֹב נָסַע סְכוֹתָהּ וַיָּבֵן לוֹ בַּיִת וַלְמַקְנָהּוּ עָשָׂה סְכוֹת'".

הנה פי כן מבוואר היטב מה שאמרה האתון לבלעם, שבקש לקלל את ישראל בגלל **חטא העגל**, "אתה מבקש לעקור אומה, החוגגת שלש רגלים בשנה?". שהרי, שלש רגלים אלו מכונים כנגד שלשת האבות, אשר זכותם עמדה לישראל לכפר על **חטא העגל**, כפי שאמר משה בתפילתו לפני הקב"ה: "זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך".

וצריך לדעת, שקודם שחטאו ישראל בעגל לא היו צריכים כלל את ברכת הנהנים. שכן, צינורות השפע נמשכו להם ישירות מאת הקב"ה, ולא על-ידי שליח. אולם, לאחר שחטאו ישראל בעגל, פגמו באותם צינורות השפע, ועל-פן צוה הקב"ה את הנהנים משבט לוי, שהיו השבט היחיד שלא חטא בעגל, שימשיכו הם את הברכה לבני ישראל. והנה כבר למדנו שהכפרה של חטא העגל היא בזכות שלש הרגלים/שלשת האבות, ועל פן הדבר רמוז בברכת הנהנים, כדי שבזכות הרגלים והאבות יזכו הנהנים להמשיך את הברכות לעם ישראל:

1. מטעם זה יש בברכת הנהנים שלשה פסוקים – כנגד שלשת האבות, שהם כנגד שלש הרגלים, המכפרים בקדושתם על חטא העגל.
 2. מטעם זה יש בברכת הנהנים 15 תיבות, כנגד 15 ימים שיש בשלש הרגלים.
 3. מטעם זה יש בברכת הנהנים ששים אותיות – כדי לרמוז על שלש מאות וששים השעות שיש בשלש הרגלים, המבטלות בששים(=פי ששים) את שש השעות של חטא העגל.
- ולכן ברך אהרן הכהן את העם בברכת הנהנים, אשר יש בה רמז נפלא על כפרת חטא העגל ב-ג' פסוקים, טו' תיבות וששים אותיות. (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פניחס פרידמן)
"כל הולך על גחון"

על הכתוב, "כל הולך על גחון", אומרים חז"ל (המאירי, קידושין ל'): "(לעולם) ירגיל (האדם את) עצמו בלימוד (התורה), עד שיהיו אפילו (ה)פרטים הדקים שבתורה סדורים לו. (ולכן) לא נקראו (ה)ראשונים 'סופרים', אלא (על) שהיו מונין(=סופרים) כל אותיות שבתורה, והיו אומרים: **ו** של גחון – חצי התורה באותיות".

כלומר, אם נספור את כל אותיות התורה, ה-**ו** של "גחון" היא אמצא כל האותיות שבתורה. וצריך להבין ענין זה. שכן, על מה זכה "הולך על גחון", הוא **הנחש**, שנרמז שמו בדיוק באמצע אותיות התורה? בספר "ומתוק האור" מובא הסבר נאה על-פי דברי הגאון מוילנא זיע"א, שמפרש את דברי הגמרא (בבא קמא כג'), האומרת: "**א**רס נחש – בין שיניו הוא עומד".

והביא הגאון רמז על-כך ואמר, שאם נציב את האותיות "**שטן**" תחת האותיות "**נחש**":

נ ח ש
ש ט נ

נקבל את האותיות "**שן**" מימין ו-"**שן**" משמאל, ובאמצא את האותיות "**חט**". ועל-כך רמזה הגמרא, באומרה "ארס נחש – בין שיניו הוא עומד". דהיינו, "הארס של הנחש" הוא ה-**חטא** (א) העומד בין שיניו של **הנחש**, הוא **השטן**, הוא **יצר הרע**, שמסית את האדם לחטוא. וצריך לדעת (ספה נב), "שכל הגדול מחברו – **יצרו** גדול הימנו". ולכן, ככל שהאדם גדול יותר בתורה, כך נטפל עליו **יצר הרע** ביתר עז וחוזקה, ומנסה להסיתו. ולכן, דוקא באמצע/ב"עומקה" של התורה, במקום שבו נגלית גדולתה ועומקה של התורה הקדושה, שם נמצא **הנחש**, הוא "ההולך על גחון". ולכן צריך האדם לדעת ולהיזהר, וגם כשהוא גדול בתורה ובקי בכל הפרטים הדקים של התורה, וצולל בעומקה של התורה, דע לך, שההולך על הגחון, הוא **הנחש**, הוא **יצר הרע**, אורב לך שם.

"ואת החזיר"

פעם נתכנסו בוילנא רבני העיר והסביבה, כדי לדון בעניני השעה, ולתקן כמה תקנות נחוצות. אורח הכבוד היה רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, הלא הוא ה"חפץ חיים", שהיה מנהיג חרדי נערץ בקהילות ישראל שבאירופה. בכל מקום בואו הטיף ה"חפץ חיים" לשומעיו להיזהר ולהשמר מאיסורי לשון הרע ומרכילות, שהם אבי-אבות הטומאה. גם הפעם פנה ה"חפץ חיים" בדברים נרגשים באזני הרבנים הנאספים, והציע להם לצאת בקול קורא להמוני בית ישראל נגד העוברים על איסורי לשון הרע, החמורים, ולהדגיש שהמדבר לשון הרע - כאילו אוכל חזיר. בתום דבריו הנרגשים של ה"חפץ חיים", קם רבי חיים עוזר, ובקש מהאורח הנערץ, שיסיר את ההצעה שהציע זה עתה, וכך אמר לו: אם נפרסם קול קורא בקהילות ישראל, כפי שהצעת, שבו נשנה את איסורי לשון הרע לאכילת חזיר (למרות שכן הדבר) - התוצאה מן תהיה, שלא נצמצם באורח ממשי את העבירות של רכילות ולשון הרע, ולעומת זאת נחליש בעיני הקמונים את חומרת האיסור של אכילת בשר החזיר..... שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן: קָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חַטָּאתְךָ וְאֶת עֲלֹתְךָ, וְכַפֵּר בְּעֲדָךְ וּבְעֵד הָעָם" (ט' ז')

עַל דְּבַרֵי מֹשֶׁה לְאֱהֲרֹן, "קָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חַטָּאתְךָ וְאֶת עֲלֹתְךָ, וְכַפֵּר בְּעֲדָךְ וּבְעֵד הָעָם", מִפְּרָשׁ רַש"י זצ"ל: "...שֶׁהָיָה אֱהֲרֹן בּוֹשׁ וַיִּרְא (=מִתְבַּיֵּשׁ וּמִפְחָד) לְגִשְׁת (אֶל הַמִּזְבֵּחַ). אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: לָמָּה אַתָּה בּוֹשׁ? לָכֵךְ נִבְחַרְתָּ". וְדַקְדְּקוּ הַמְּפָרְשִׁים בְּעֵגְוִן: הֲלֹא אֱהֲרֹן הָיָה בּוֹשׁ וַיִּרְא מְלַגֶּשֶׁת, בְּגִלְל שְׁגָרָם לְחַטָּא הָעֵגֶל, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (שְׁמוֹת לִב, ב'–ד'): "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֱהֲרֹן: פָּרְקוּ גִזְמֵי הַזֹּהֵב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵי נְשִׁיכֶם... וַיִּקַּח מִיָּדָם, וַיַּצַּר אֹתוֹ בַּחֲרֹט, וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מִסֶּכָּה". אִם כֵּן, מִדּוּעַ מְשִׁיב לוֹ מֹשֶׁה: "לָמָּה אַתָּה בּוֹשׁ? לָכֵךְ נִבְחַרְתָּ"? וְכִי בְּגִלְל שְׁאֱהֲרֹן גָּרַם לְחַטָּא הָעֵגֶל הוּא נִבְחַר לְגִשְׁת אֶל הַמִּזְבֵּחַ, וְלִהְיֶיב קָרְבָּנוֹת, כְּדֵי לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל?

וְעוֹד צְרִיכִים אֲנִי לְהַבִּין, מִדּוּעַ סָבַב מְסוּבָב כָּל הַסִּיבּוֹת, הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ, שְׁחַטָּא הָעֵגֶל יַעֲשֵׂה דוֹקָא עַל-יָדֵי שִׁיתּוּפּוֹ שֶׁל אֱהֲרֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, וְהֲלֹא כְּתוּב (מְשִׁלֵי יב, כא): "לֹא יֵאָנֶה לְצַדִּיק כָּל אֹן?"

כְּדֵי לְבַאֵר כָּל זֹאת, נִקְדִּים לְהַבִּיא הַקְּדָמָה נִפְלְאָה מִהַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוֹשׁ (הַבְּעַש"ט) זִיע"א, הַמְּבַאֵר בְּדֶרֶךְ רִמּוֹ אֶת מֵאֲמָר חו"ל (ראש השנה כט'): "זֶה הַכֶּלֶל, כָּל שְׂאִינוֹ מְחֻיָּב בְּדָבָר, אֵינּוֹ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יָדֵי חוֹבְתָן". הַפְּשֵׁט הוּא, שְׁכָל מִי שְׂאִינוֹ חָיִב בְּמִצְוָה מְסוּיָמָת, אֵינּוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יָדֵי חוֹבְתָם (כְּגוֹן: חֲרָשׁ, שׁוֹטֵה וְקָטָן, הַפְּטוּרִים מִמִּצְוֹת הַתּוֹרָה, וְלִכֵּן הֵם אֵינָם רְאוּיִים לְתַקּוּעַ בְּשׁוֹפָר, כְּדֵי לְהוֹצִיא אֶת הַצִּיּוֹר יָדֵי חוֹבְתָם).

וּבְדֶרֶךְ הַרִמּוֹ אֹמֵר הַבְּעַש"ט, הִנֵּה תְּכַלִּית עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק בְּעוֹלָם הַזֶּה הִיא לְהַחְזִיר אֶת יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה עַל חַטָּאֵיהֶם, וְלִקְרַבָם לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים. אוֹלָם, אֹמֵר הַבְּעַש"ט, כָּל גְּדוֹל הוּא בִּידֵינוֹ, שֶׁהַצַּדִּיק יָכוֹל לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן אֶת יִשְׂרָאֵל מִחַטָּאֵיהֶם, רַק אִם יֵשׁ לוֹ יְרִידָה קְצַת, (לְהִיּוֹת מְחֻיָּב בְּדָבָר שֶׁפָּגְמוֹ בּוֹ יִשְׂרָאֵל). וְעַל-יָדֵי זֶה שֶׁהוּא עוֹלָה וּמִתְעַלָּה כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת עֲצָמוֹ, הוּא מְעַלָּה וּמִתְקַן עִמּוֹ גַּם אֶת יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר שֶׁחָטְאוּ בּוֹ.

וְזֶהוּ מָה שְׂרוּמֹזֶת הַמִּשְׁנָה: "כָּל שְׂאִינוֹ מְחֻיָּב בְּדָבָר" – צַדִּיק, הַנִּמְצָא לְמַעְלָה, וְאֵינּוֹ מְחֻיָּב בְּדָבָר שֶׁפָּגְמוֹ בּוֹ יִשְׂרָאֵל – "אֵינּוֹ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יָדֵי חוֹבְתָן" – אֵינּוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל "יָדֵי חוֹבְתָן", מִהַחֻבּוֹת וּמִהָעוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם. לְפִי זֶה יֵשׁ לֹאמֵר, כִּי מָה שֶׁסָּבַב הַקֶּב"ה, שְׁאֱהֲרֹן הַכֹּהֵן יִהְיֶה שׁוֹתֵף לְעֲשִׂית הָעֵגֶל, הוּא כִּיּוֹן שְׁאֱהֲרֹן עֲתִיד לְהִיּוֹת כְּהֵן גְּדוֹל, שְׂיָבִיא קוֹרְבָּנוֹת לְכַפֵּר עַל חַטָּא הָעֵגֶל, שֶׁהוּא שְׂרָשׁ כָּל הַחַטָּאִים, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (שְׁמוֹת לִב, ד'): "וּבְיוֹם פְּקֻדֵי, וּפְקֻדָּתֵי עֲלֵהֶם (אֶת) חַטָּאתָם", וּפְרָשׁ רַש"י זצ"ל: "תְּמִיד כְּשֶׁאֲפָקוֹד עֲלֵיהֶם עוֹנוֹתֵיהֶם, וּפְקֻדָּתֵי עֲלֵיהֶם מַעֲט מִן הָעוֹן הַזֶּה עִם שְׂאֵר הָעוֹנוֹת. וְאֵין פּוֹרְעָנוֹת (=גְּזִירָה) בָּאָה עַל יִשְׂרָאֵל, שְׂאֵין בָּהּ קְצַת מִפְּרַעוֹן עוֹן הָעֵגֶל". לָכֵן דוֹקָא אֱהֲרֹן הוּא זֶה שֶׁהָיָה צְרִיף לְהַשְׁתַּתֵּף בְּחַטָּא הָעֵגֶל – כְּדֵי לְהִיּוֹת מְחֻיָּב בְּדָבָר, כְּדֵי שְׁעַל-יָדֵי כֵּן יוֹכַל לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל "יָדֵי חוֹבְתָן" (עוֹן הָעֵגֶל).

וּמַעַתָּה יִתְבַּאֵר הֵיטֵב פִּירוּשׁ חו"ל, שֶׁהָיָה אֱהֲרֹן בּוֹשׁ וַיִּרְא לְגִשְׁת אֶל הַמִּזְבֵּחַ בְּגִלְל שֶׁהוּא גָרַם לְחַטָּא הָעֵגֶל. וְעַל-כֵּן אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: לָמָּה אַתָּה בּוֹשׁ? הֲלֹא "לָכֵךְ נִבְחַרְתָּ" – אֲדַרְבְּא, בְּגִלְל שֶׁהַשְׁתַּתֵּפְתָּ בְּחַטָּא הָעֵגֶל, הִנֵּה זֶה מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁתִּהְיֶה מְחֻיָּב בְּדָבָר, כְּדֵי שֶׁתּוֹכַל לְהוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יָדֵי חוֹבְתָן – לְהַחְזִיר אֶת יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים.

וְהִנֵּה, יְדוּעַ שְׁאֱהֲרֹן הַכֹּהֵן, מְלַבֵּד הַקּוֹרְבָּנוֹת שֶׁהָיָה מְקָרִיב כְּדֵי לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, הִנֵּה "אוֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרֵב לַתּוֹרָה". כִּפִּי שְׂאוּמְרִים חו"ל: כְּשֶׁהָיָה רוֹאֵה אֱהֲרֹן שְׁנֵי בְנֵי אָדָם הַשּׁוֹנְאִים זֶה אֶת זֶה, הָיָה הוֹלֵךְ לְאַחַד מֵהֶם, וְאוֹמֵר לוֹ: בְּנִי, רֵאֵהוּ חֲבֵרְךָ מְטָרֵף אֶת לְבוֹ (=מִתְבַּלְבֵּל מְרֹב צַעַר), וְתוֹלֵשׁ שְׁעֵרוֹתָיו וְצוּעֵק: 'אוֹי לִי! אֵיךְ אֲשָׂא עֵינֵי אֶל חֲבֵרִי? מִתְבַּיֵּשׁ אֲנִי מִמֶּנּוּ, שְׂאֵנִי הוּא שְׁחַטָּאתִי לוֹ! וְכֵן הָיָה יוֹשֵׁב אֲצִלוֹ, עַד שֶׁמְסִיר קִנְיָהּ וְשִׁנְאָה מִלְּבוֹ. אַחַר הָיָה הוֹלֵךְ לְחֲבֵרוֹ, וּמְסַפֵּר לוֹ אוֹתוֹ הַדְּבָר שֶׁסִּפֵּר לְרֵאשׁוֹן. וְכִשְׁנִפְגְּשׁוּ שְׁנֵי שׁוֹנְאִים אֱלֹהִים, הֵיוּ מִתְחַבְּקִים וּמְנַשְׁקִים זֶה לְזֶה בְּאַהֲבָה רַבָּה. וְעָלְיוֹ אוֹמֵר הַכְּתוּב (מְלָאכִי ב, ו'): "תּוֹרַת אֱמֶת הִיְתָה בְּפִיהוּ... בְּשְׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הֵלֵךְ אִתִּי וְרַבִּים הִשִּׁיב מֵעוֹן".

ועל מעלה זו של אהרן, ש"רבים השיב מעון" – שהיה מזכה את הרבים ומחזירם לאביהם שבשמים – אומר הזוהר הקדוש (תרומה קכט), "אין שיעור וערך לגדל שכר האדם המזכה נפשות ומקרבן לעבודתו יתברך...". שכן, הקב"ה רוצה מאד שיחזירו אליו את פושעי ישראל, כפי שרומז הכתוב בתורה: "אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה" – דהינו, שצריך ל"הקריב" (=לקרב) אדם לה' "מן הבהמה" – מאנשים שדומים לבהמה, ולהחזירם בתשובה לאביהם שבשמים.

ומוסיף על-כך ואומר ה"אור החיים" הקדוש: הנה, פתוב בתורה "לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים... מהם השב תשיבם לאחיך". "לא תראה את שור אחיך" אלה הם בני אדם, שנמשלו לבהמות, והם צאן קדוש, אולם הם "נדחים", מפיון שהעובר על-פי ה' נקרא נידח. לכן מצוה אותנו ה' יתברך לבל נתעלם מהם, אלא "השב תשיבם" – צריך להשיבם אל ה' בתשובה.

ועל מזכי הרבים, המוציאים "יקר מזולל" (=המוציאים את הטוב מתוך הרע), אומר הזוהר הקדוש (מתורגם ללשון הקודש), "(ש)כרוז יוצא בקול (בשמים), ואומר: עליונים ותחתונים העידו עדות, מי הוא זה הבורא נפשות ומזכה לחוטאים שישובו לה'? ההוא שכתר של מלכות על ראשו, והוא ראוי לעלות עכשיו לפני הקב"ה ושכינתו.

אז מזמנים שני עדים, מלאכים, שנקראים "עיני ה'", והם המשוטטים בכל העולמות, ועומדים מאחורי הפרגוד, ומעידים ואומרים: אנחנו מעידים על פלוני בן פלוני, שמזכה את הרבים ומסירם מדרך המקולקלת, אשרי לו ואשרי חלקו... (ו)גם אביו נזכר לטובה, והקב"ה שמח בשבילו, ו(יש) שמחה וחדוה גדולה למעלה. ובשעה זו מזדמן ממונה אחד, שהוא הגזבר על דורות הצדיקים. ורומז לו הקב"ה, ואז... הממונה מביא צורת זה האדם, שמכניס ומקרב בני אדם לעבודתו יתברך, ומעמיד צורה שלו לפני הקב"ה. ובאותה שעה מוסרים לצורת אדם זה... שבעים מפתחות של אוצרות המלך.

והקב"ה מברך לצורה ההיא בכל הברכות שברך לאברהם, שהיה מגיר גרים, ומקרבן תחת כנפי השכינה. ורומז הקב"ה לארבע כיתות העליונים, ונוטלים צורת האדם והולכים עמו, והוא עולה לשבעים עולמות גנוזים, שאין בן אדם זוכה להם – (אלא) רק מי שמזכה (את) (ה)חוטאים. ואילו היו יודעים בני האדם תועלת ומעלת ענין זה, היו רודפים אחר פעולה זו. והיא מצוה יותר (גדולה) ממי שעושה צדקה לעניים, (כיון) שגורם שיתעלה הקב"ה על כסא כבודו, וגורם הכנעת **הסטרטא אחרא** – אשרי לו ואשרי חלקו". (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן **אש... אש זרה** אשר לא צוה אתם... ותצא אש... וימתו"

על האסון של **שריפת שני בני אהרן**, אומר "כסא הרחמים", שבניו של אהרן הכהן, נדב ואביהוא, מתו על חמשה דברים, שסימנם "**אש זרה**": **א**, אשה, שלא היו להם נשים. **ש**, שתויי יין היו. **ז**, זרע בנים לא היו להם. **ר**, רחיצת ידים ורגלים לא קימו. **ה**, הורו הלכה לפני רבם. ועל כל אלה נתחייבו מיתה.

ומוסיף "כסא הרחמים", שפאשר היו משה ואהרן מהלכים בדרך, ונדב ואביהוא מהלכין אחריהם, וכל ישראל אחריהם. אמר לו נדב לאביהוא: אימתי ימותו שני זקנים הללו, ואני ואתה ננהיג את הדור? אמר להן הקדוש ברוך הוא: נראה מי קובר את מי! (עפ"י סנהדרין נב). ומכיון ששתק אביהוא, נענשו שניהם. וזהו שכתוב: "ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו". "**מחתתו**" – אותיות **תחת משה ואהרן** (שחתרו תחת משה ואהרן). "וינתנו בהן **אש**" – **אש** ראשי תיבות **איבה שגאה**. ועל-כך אמר התנא רבי אלעזר הקפר: "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם". ה' יצילנו ממידות אלו, אמן.

"ויקברו וישאם בכתנתם אל מחוץ למחנה"

כאשר בקשה ממשלת רוסיה לבנות מסילת ברזל על שטח בית העלמין היהודי בעירה בעלזא, לא היתה ברירה, אלא להוציא את עצמות הנפטרים מבית העלמין הישן. אבל, מפיון שעדין לא קדשו את בית העלמין החדש, הורה מרן מהר"ש מבעלזא זיע"א להעלות את כל עצמות הנפטרים לעזרת הנשים של בית הכנסת, עד שיגמרו להכין את בית העלמין החדש. לאחר כמה ימים הבחינו התושבים שעצמות הנפטרים, שנמצאות בעזרת הנשים, לא נחות, אלא נדות כל הזמן בחסר מנוחה. מיד הלכו והודיעו למרן מהר"ש זיע"א. כאשר שמע כך האדמו"ר, רצה לגזור תענית על הציבור. אולם, לאחר ששקע בשרעפי קדש, הודיע שאין צורך להתענות על-כך. וזאת, כיון שמסרו לו מן השמים, שאותן העצמות הללו הן של הנפטרים שגרו בעירה בעלזא בתקופת הב"ח (הרב הקדוש יואל סירקיס, בעל "בית החדש"). ומכיון שהם מררו את חיינו, ולא נתנו לו מנוח בעולם הזה – נגזר עליהם, מידה פנגד מידה, שגם הם לא ינוחו בשלום על משכבם, ולא תהיה לעצמותיהם מנוחה. **שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!**

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ, וַיְרֹא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה'" (ט' ו')

סֵפֶר רַבִּי מֹשֶׁה אֲלֵיכֶם מְקוּוֹנֵי: מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי זוֹשָׁא מְאַנְיָפוֹלִי, שֶׁהִגִּיעַ פַּעַם לְפָרֶשֶׁת דְּרָכִים, וְלֹא יָדַע לָאֵן לְפָנוֹת, עַד שֶׁהִבִּיט עַל אִיזוֹ דֶּרֶךְ מְרַחֵף שֵׁם ה' הַקְּדוֹשׁ (י-ו-ה), לְנוֹכַח עֵינָיו, וְאָז לְאוֹתָהּ דֶּרֶךְ שֵׁם אֶת פְּעָמָיו. וְכִף צָרִיף לְגֵהוּג כָּל אָדָם וְאָדָם – הַפְּטִיר הַרְבִּי מְקוּוֹנֵיץ – כְּאֲשֶׁר מִתְעוֹרֵר בְּלָבוֹ רְצוֹן לַעֲשׂוֹת פְּעוּלָה כְּלִשְׁהִי – וּמִנְקָר בְּלָבוֹ הַסֶּפֶק, הָאֵם זֹהִי מִצְוָה, אוֹ חֲלִילָה עֲבִירָה, שֶׁהֵיכָר הָרַע "צוֹבֵעַ" אוֹתָהּ שֶׁתִּרְאֶה כְּמִצְוָה – יִתְבוּנָן הָאָדָם וַיִּבְדּוֹק אִם "כְּבוֹד ה'", כְּעֵין שֵׁם ה', מְרַחֵף מֵעַל מַעֲשָׂהוּ אוֹ לֹא. וְכֵן יִחְשׁוּב בְּלָבוֹ, הָאֵם תּוֹצְאוֹת מַעֲשָׂהוּ זֶה יִגְרְמוּ לְהִרְבוֹת כְּבוֹד שְׁמִים, אוֹ חֵס וְחֲלִילָה לְהִיפָּךְ. וְתִצָּא אִשׁ מִלְּפָנֵי ה' וְתֹאכַל אוֹתָם וַיִּמְתּוּ לְפָנֵי ה'" (י' ב')

אָמְרוּ חו"ל: בְּשִׁבִיל אַרְבָּעָה דְּבָרִים (=חֲטָאִים) מִתּוֹ בְּנֵי שֶׁל אֶהְרָן, נִדְּב וְאֲבִיהוּא, וּבְכֻלָּם כְּתוּב מִיָּתָהּ: (א) בְּגִלְל שְׁנִכְנָסוּ שְׁתוּיֵי יֵין לְמִקְדָּשׁ (=לֹאֲהֵל מוֹעֵד שְׁבַמְשָׁכָן), וְעַל זֶה נֵאמָר: "יֵין וְשִׁכָר אֵל תִּשָּׂא אֶתְּךָ וּבְנֵיךָ אֶתְּךָ בְּבִאָכֶם אֶל אֲהֵל מוֹעֵד וְלֹא תִמְתּוּ" (וּרְמֹז לְכָךְ, שְׁשֵׁנִי בְּנֵי אֶהְרֹן מִתּוֹ בְּגִלְל שְׁשֵׁתוֹ יֵין, נִמְצָא בְּכַתוּב (טו' א'): "וַיִּדְבַר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אֶהְרֹן בְּקָרְבָתָם לְפָנֵי ה' וַיִּמְתּוּ". הִנֵּה רְמֹז הַכְּתוּב, דּוֹקָא בְּסוֹפֵי הַתִּיבוֹת עַל הַיֵּין ("שְׁנֵי בְּנֵי אֶהְרֹן") לֹאֲמַר לָךְ שְׁסוֹפִים וְקִיצֵם בָּא, מִחֲמַת שְׁשֵׁתוֹ יֵין כְּאֲשֶׁר שְׁרַתוֹ בְּקוֹדֶשׁ).

(ב) בְּגִלְל שְׁנִכְנָסוּ לֹאֲהֵל מוֹעֵד בְּלִי רְחִיצַת יָדַיִם וְרִגְלָיִם, שְׁנֵאמָר: "בְּבִאָם אֶל אֲהֵל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מֵיִם וְלֹא יִמְתּוּ". (ג) בְּגִלְל שְׁנִכְנָסוּ מִחוֹסְרֵי בְּגָדִים (=לֹא לְבָשׁוּ מֵעִיל תְּכֵלֶת בְּשַׁעַת הָעֲבוּדָה, שְׁנֵאמָר: "וְהָיָה עַל אֶהְרֹן לְשֵׁרֶת וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאוֹ אֶל הַקְּדֹשׁ לְפָנֵי ה'... וְלֹא יָמוּת". (ד) בְּגִלְל שֶׁלֹּא הָיוּ לָהֶם נָשִׁים, וְלֹא הָיוּ לָהֶם יְלָדִים (=לֹא קִיְמוּ מִצְוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה), שְׁנֵאמָר: "וַיִּמַּת נְדָב וְאֲבִיהוּא לְפָנֵי ה'... וּבְנִים לֹא הָיוּ לָהֶם".

אָמַר רַבִּי ל׳: שְׁחֲצָנִים (=גֵּאִים) הָיוּ נְדָב וְאֲבִיהוּא. הַרְבֵּה נָשִׁים הָיוּ יוֹשְׁבוֹת עֲגוּנוֹת (=בְּלֹא בַעַל) וּמִמֵּתִינּוֹת לָהֶם, וּמָה נְדָב וְאֲבִיהוּא הָיוּ אוֹמְרִים? אַחֵי אֲבִינוּ, מֹשֶׁה – מִלָּךְ. אַחֵי אֲמִנּוּ – נָשִׂיא (נִחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינַדָּב, נָשִׂיא שֶׁבֶט יְהוּדָה). אֲבִינוּ, אֶהְרֹן – כֹּהֵן גְּדוֹל, וְאִילּוֹ אָנוּ, סַגְיָה כְּהוֹנָה אָנוּ – אִם כִּף אִיזוֹ אֲשֶׁה רְאוּיָה לָנוּ? "וְשׁוֹר וְאִיל לְשִׁלְמִים לְזִבְחַת לְפָנֵי ה'... כִּי הַיּוֹם ה' נִרְאָה אֲלֵיכֶם" (ע"פ "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

הַשֵּׁל"ה הַקְּדוֹשׁ כּוֹתֵב (תַּעֲנִית, דְּרוֹשׁ לְהַסְפֵּד צְדִיקִים): "יְדוּעַ, כִּי הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְמִטָּה מְכוּן (כ) נִגְדָה (ה) מִקְדָּשׁ שֶׁלְמִעֲלָה. עַל-כֵּן, כְּשֶׁנִּתְחַנְּנָה (=נִחְנָנָה) הַמִּשְׁכָּן לְמִטָּה, רָצָה הַקֹּב"ה לְחַנּוּךְ גַּם כֵּן (אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ) שֶׁלְמִעֲלָה. וְלִקַּח אֶת נְדָב וְאֲבִיהוּא, שֶׁהָיוּ הַיּוֹתֵר מִקְדוֹשִׁים, וּבִזְוָה נִתְחַנְּנָה (=נִחְנָנָה) (בֵּית הַמִּקְדָּשׁ) (ש) לְמִעֲלָה. כִּי הֵם (=נְדָב וְאֲבִיהוּא) לֹא מִתּוֹ מִחֲמַת חֲטָא, כְּמוֹבֵן בְּפִשְׁטָן שֶׁל דְּבָרִים, רַק אֲדַרְבָּא, נִכְנָסוּ בְּהַשְׁגָּה גְדוֹלָה וּמוֹפְלָאָה, וְנִשְׁאַרוּ נִשְׁמַתָּם דְּבוּקָה לְמִעֲלָה... וְאִזּוֹ נִתְחַנְּנָה (=נִחְנָנָה) הַמִּשְׁכָּן שֶׁלְמִעֲלָה. כִּי, כְּמוֹ שִׁישׁ לְמִטָּה כֹּהֵן גְּדוֹל, (הוּא) אֶהְרֹן, כֵּן (יש) לְמִעֲלָה כֹּהֵן גְּדוֹל, הוּא מִיכָאֵל, הַמְקַרֵּיב נִשְׁמַתָּם שֶׁל צְדִיקִים בְּמִזְבֵּחַ שֶׁלְמִעֲלָה, כְּנִרְמֹז בְּפִסּוּק: 'כִּי הַיּוֹם ה' נִרְאָה אֲלֵיכֶם'.

(נִרְאָה אֲלֵיכֶם) הֵם אוֹתִיוֹת 'אֶהְרֹן מִיכָאֵל'. וּבַעֲנֵין זֶה כּוֹתֵב הַרְה"ק פִּינְחָס מְקוּרִיץ זִיע"א בְּסִפְרוֹ "אֲמַרִי פִּינְחָס": בְּכָל בְּקָר יָכוֹל הָאָדָם לְהִבְחִין אִם תּוֹרָתוֹ וְעֲבוּדָתוֹ שְׁעֵבֵד בְּמִשְׁךָ כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם הֵיטָה רְצוּיָה לְפָנֵי ה' יִתְפָּרֵךְ. וּמִסְבִּיר עֲנִין זֶה הַרְה"ק מְקוּרִיץ, וְאוֹמֵר: צָרִיף לְדַעַת, שְׁכַאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹבֵד אֶת ה' בְּמִשְׁךָ הַיּוֹם בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, הִנֵּה, מַעֲבוּדָתוֹ זֹאת נַעֲשֶׂה לְבוֹשׁ לְנִשְׁמַתּוֹ. וְהָיָה וְאִם אוֹתָהּ עֲבוּדָה שֶׁל הָאָדָם הֵיטָה כְּרָאוּי, בְּדַחֲלִיו וּרְחִימוֹ, אִזּוֹ בְּתוֹם אוֹתוֹ הַיּוֹם, בְּלִילָה, נִשְׁמַתּוֹ "פְּרָחָה לְעֵילָא" – פּוֹרְחַת וְעוֹלָה, מְלוּבֶשֶׁת עִם אוֹתוֹ לְבוֹשׁ לְשׁוֹרְשָׁה לְמִעֲלָה. וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר מְגִיעָה הַנִּשְׁמָה לְמִעֲלָה, מִיַּד לּוֹקַח אוֹתָהּ הַמְלָאָךְ מִיכָאֵל (שֶׁהוּא הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל שֶׁל מִעֲלָה) וּמְקַרֵּיבָה עַל

מזבַּח לְרִיחַ נִיחּוּחַ לְפָנֵי ה'.

אָבֵל – אוֹמֵר הַרְהֵ"ק מְקוֹרֵיץ – אִם תּוֹרַתוֹ וְעִבּוּדָתוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּמִשְׁךְ אוֹתוֹ יוֹם לֹא הָיוּ כְּרֵאוּי, אִזּוֹ אֵין נִשְׁמָתוֹ "פְּרָחַת לְעֵילָא" – לֹא עוֹלָה נִשְׁמָתוֹ בְּלִילָה לְשָׁמַיִם, כִּיּוֹן שָׂאִין לָהּ לְבוֹשׁ רֵאוּי, וּמְמִילָא הִיא אֵינְנָה מוֹקְרֶבֶת עַל מִזְבֵּחַ שֶׁל מַעְלָה (שְׁהָרֵי כְּתוּב בַּתּוֹרָה (וַיִּקְרָא כֹא, יח'–כג): "כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב. וְאֵל..הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ"). אִם כֵּן, נִשְׁאֲלֵת הַשְּׁאֵלָה, מִנֵּיִן יִכּוֹל הָאָדָם לְדַעַת אִם עָלְתָה נִשְׁמָתוֹ בְּלִילָה, וְנִקְרְבָה עַל הַמִּזְבֵּחַ לְרִיחַ נִיחּוּחַ לְפָנֵי ה' יִתְבָּרַךְ?

עַל-כֵּן, אוֹמֵר הַרְהֵ"ק מְקוֹרֵיץ, יֵשׁ סִימָן מוֹבְהָק. אִם בִּבְקָר, כַּאֲשֶׁר הָאָדָם מֵתְעוֹרֵר וַיֵּשׁ לוֹ מִיד **אֵשׁ** הַתְּלַהּבוֹת לְעִבּוּדַת ה' יִתְבָּרַךְ – זֶהוּ סִימָן שֶׁנִּשְׁמָתוֹ הֵיטָה קָרְבַּן בְּלִילָה עַל הַמִּזְבֵּחַ שֶׁל מַעְלָה, וּמֵאוֹתָהּ **אֵשׁ** שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ נִשְׁאָר **נִיצוּץ** בְּתוֹךְ נִשְׁמָתוֹ, אֲשֶׁר בִּבְקָר מְלַהֵיב אֶת לְבוֹ שֶׁל הָאָדָם לְעִבּוּדַת ה' יִתְבָּרַךְ.

וְעַנְיָן זֶה, אוֹמֵר הַרְהֵ"ק מְקוֹרֵיץ, נִרְמָזוּ בַּתּוֹרָה בְּפִרְשַׁת "צו", בְּכַתוּב: "זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה, הוּא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה עַד הַבֶּקֶר, וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד בּוֹ". דְּהֵינּוּ, "זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה" – זֹאת הִיא הַתּוֹרָה "הָעֹלָה" (=שֵׁישׁ לָהּ עֹלָה לְמַעְלָה). אִם "הוּא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה" – אִם נִשְׁמָתוֹ עָלְתָה עַל מוֹקְדָה בְּלִילָה, עַל הַמִּזְבֵּחַ – שְׁמֹזָה מוֹכַח שֶׁגַּם תּוֹרַתוֹ עָלְתָה (מִכִּיּוֹן שֶׁתּוֹרַתוֹ הִיא לְבוֹשׁ לְנִשְׁמָתוֹ).

אָךְ, אֵיךְ יִדַע הָאָדָם אִם נִשְׁמָתוֹ עָלְתָה עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּלִילָה? – אִם "אֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד בּוֹ" – אִם בְּהַתְעוֹרְרוֹ בִּבְקָר יוֹקֵדַת בּוֹ **אֵשׁ** הַמִּזְבֵּחַ, וְלְבוֹ בּוֹעֵר בְּשִׁלְהֶבֶת **אֵשׁ** לָהּ יִתְבָּרַךְ, סִימָן הוּא שֶׁנִּשְׁמָתוֹ נִקְרְבָה עַל-גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ שֶׁל מַעְלָה קָרְבַּן לָהּ. וּמֵאוֹתָהּ **אֵשׁ** נִשְׁאָר **נִיצוּץ** אֶחָד בְּתוֹךְ נִשְׁמָתוֹ, שֶׁמִּמֶּנּוּ בּוֹעֵר לְבוֹ לָהּ, כַּאֲשֶׁר הוּא מֵתְעוֹרֵר בִּבְקָר. "אֶת הַגִּמְלָה כִּי מַעְלָה גֵּרָה הוּא וּפְרָסָה אֵינְנּוּ מִפְּרִיס... " (יא' ד')

שׂוֹאֵל ה' כְּלִי יִקָּר": מִדּוּעַ פּוֹתַחַת הַתּוֹרָה דּוֹקָא בְּסִימָן הַטְּהָרָה בְּבִהֲמוֹת הַטְּמֵאוֹת, וְלֹא בְּסִימָן הַטּוֹמְאָה שְׁבִהֵן, כְּמוֹ שְׁכַתוּב: "אֶת הַגִּמְלָה כִּי מַעְלָה גֵּרָה הוּא" (הַגִּמְלָה, שֶׁהוּא בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲמָנָם מַעְלָה גֵּרָה, שְׂזֵהוּ סִימָן טְהָרָה, אִךְ אֵינּוּ מִפְּרִיס פְּרָסָה, שְׂזֵהוּ סִימָן טּוֹמְאָה), "וְאֶת הַשֶּׁפֶן כִּי מַעְלָה גֵּרָה הוּא", "וְאֶת הָאֲרֵנְבֶת כִּי מַעְלַת גֵּרָה הוּא... " וְכֵן "וְאֶת הַחֲזִיר כִּי מִפְּרִיס פְּרָסָה הוּא"? (הַחֲזִיר מִפְּרִיס פְּרָסָה, שְׂזֵהוּ סִימָן טְהָרָה, אִךְ אֵינּוּ מַעְלָה גֵּרָה).

וְעוֹנָה ה' כְּלִי יִקָּר", שְׂדָבֵר זֶה בָּא לְלַמְדֵנוּ, שֶׁסִּימָן הַטְּהָרָה הָאֶחָד שֵׁישׁ בְּבִהֲמוֹת הַטְּמֵאוֹת הָאֵלֶּה מוֹסִיף עַל טּוֹמְאָתָן. שְׂכֵן, דּוֹקָא מִשׁוּם שֵׁישׁ בְּהֵן סִימָן טְהָרָה, הֵן מְסוּכָנוֹת יוֹתֵר, שְׂכֵן, יְכוּלוֹת הֵן לְפָשׁוּט אֶת טְלַפְיָהֵן, וְלוֹמֵר: "רֵאוּ! אֲנִי מִפְּרִיס פְּרָסָה – טְהוֹר אֲנִי!", אוֹ לְפַתּוּחַ אֶת פִּיהֵן וְלוֹמֵר: "רֵאוּ! אֲנִי מַעְלָה גֵּרָה – טְהוֹר אֲנִי!" וְהָרִי זֶה מְסוּכָן מְאֹד, כִּי הַצְּבוּעַ הַמַּעֲמִיד פָּנִים, מְסוּכָן שְׁבַעֲתִים, מִשׁוּם שֶׁמְכַרְיוֹ הוּא עַל עֲצָמוֹ בְּמִרְמָה שֶׁהוּא טְהוֹר! "וְאֶת הַחֲזִיר כִּי מִפְּרִיס פְּרָסָה הוּא וְשִׁסַּע וְשִׁסַּע פְּרָסָה וְהוּא גֵּרָה לֹא יִגֵּר טְמֵא הוּא לָכֵם" (יא' ז')

הַצְּדִיק רַבִּי מֵאִיר'ל מְפָרְשׁוֹן נֶהַג לְחַזֵּר בְּעֲצָמוֹ עַל פְּתַחֵי גְדִיבִים, וְלִהְתְּרִימָם לְמַעַן עֲנִיִּים וְנִצְרָכִים. פַּעַם הִגִּיעַ רַבִּי מֵאִיר'ל לְבֵיתוֹ שֶׁל גְּבִיר אֶחָד, שֶׁהָיָה תַלְמִיד חָכֵם וּמְדַקְדָק בְּמִצְוֹת, אִךְ יָדוֹ הֵיטָה קְפוּצָה לְכָל דָּבָר שֶׁבְּצַדְקָה. כְּשֶׁרָאָה הָאִישׁ אֶת רַבִּי מֵאִיר'ל עוֹמֵד בְּפֶתַח בֵּיתוֹ, הִבִּין שֶׁבֵּא לְהִתְרַיְמוֹ לְדָבָר מִצְוָה, וּמִיד הִחַל מִתְנַצֵּל בְּדַבְרֵי חֲסִידוֹת מְעוֹשִׂים: "הֲלֹא רוּאָה אֲדוֹנֵי, שָׂאִין שְׁעֵתִי פְּנוּיָה עֵתָה! אֲנִי מְמַהֵר לְבֵית הַמְדַרְשׁ לְשִׁיעוּר הַקְּבוּעַ בַּתּוֹרָה וְלִתְפִילָה בְּצִיבוּר!" וּבְעוֹדוֹ מְדַבֵּר, נָטַל הָאִישׁ בְּיָדוֹ אֶת כּוּבְעוֹ וּמַעֲלֵלוֹ, וְהִחַל צוֹעֵד בְּחוּפְזָה אֶל מַחוּץ לְפֶתַח הַבַּיִת. מִהֵר אַחֲרָיו רַבִּי מֵאִיר'ל, וְאָמַר לוֹ: עֲלִיךָ וְעַל שְׂכָמוֹתֶךָ כִּבֵּר אֲמַרְהָ הַתּוֹרָה: "כִּי מִפְּרִיס פְּרָסָה הוּא...וְהוּא גֵּרָה לֹא יִגֵּר" (כְּתוּב זֶה נֶאֱמַר, עַל הַחֲזִיר), וּפִירוּשׁ הַפְּסוּק הוּא: מָה הֵיטְרוֹן שֵׁישׁ לְפָרְסוֹת צְעָדָיו שֶׁל אָדָם, בְּהִלְכָתוֹ לְמָקוֹם תּוֹרָה וְתִפִּילָה – אִם "גֵּרָה לֹא יִגֵּר" – אִם הוּא אֵינּוּ מְנַדֵּב לְעַנְיִים אֶת ה'גֵּרָה" – (גֵּרָה מְלִשׁוֹן מְטַבֵּעַ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב: "עֲשִׂרִים גֵּרָה הַשְּׁקֵל").

"וַיִּשְׁמַע מִשָּׁה, וַיֵּיטֵב בְּעֵינָיו"

מְסוּפֵר עַל "הֵיְהוּדִי" הַקְּדוּשׁ מִפְּשִׁיחָא זצ"ל, שֶׁהָיָה מְלַמֵּד בִּימֵי נְעוּרָיו, בְּכַפֵּר אֶצֶל בַּעַל בֵּית אֶחָד. בְּמִשְׁךְ הַזְּמַן, כְּשֶׁכָּבֵר נִתְפָּרַס "הֵיְהוּדִי" לְצְדִיק גְּדוֹל, חָלָה בְּנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ בַּעַל הַבַּיִת, בְּעֵינָיו, וְאוֹתוֹ בַּעַל הַבַּיִת דָּרַשׁ בְּרוֹפְאִים, וְלֹא הוֹעִיל מְאוּמָה, וְכִבֵּר נִתְעוֹר בְּנוֹ לְגַמְרִי. וְהֵנָּה שְׁמַע הוּא, שְׂאוֹתוֹ אָדָם שֶׁהָיָה מְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ, מִשָּׁה, נִתְגַּלָּה כְּרַבִּי קְדוּשׁ. וּמִיד נָסַע אֵלָיו עִם בְּנוֹ הַחוּלָה, כְּדִי שִׁיבְרָךְ אוֹתוֹ בְּכַרְכַּת רְפוּאָה שְׁלֵמָה. כְּשֶׁבֵּא לְשָׂם, הִתְחִיל הֵיְהוּדִי הַקְּדוּשׁ לְדַבֵּר עִם בְּנוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת בְּדַבְרֵי תּוֹרָה, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ: מִשָּׁה! הַשּׁוֹמֵעַ אֶתָּה? – וְעַנָּה הֵבֵן: "כֵּן, שׁוֹמֵעַ אֲנִי". אָמַר לוֹ הֵיְהוּדִי הַקְּדוּשׁ מִפְּשִׁיחָא: כְּתוּב בַּתּוֹרַתְנוֹ הַקְּדוּשָׁה (וַיִּקְרָא י', כ): "וַיִּשְׁמַע מִשָּׁה, וַיֵּיטֵב בְּעֵינָיו... " וְרָאָה זֶה פֶּלֶא – מִיד הִתְחִיל הֵבֵן לְרֵאוֹת בְּעֵינָיו, וְנִתְרַפָּא... שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

”בְּנֵי צִיּוֹן”

”וּתְצֵא אִישׁ מִלִּפְנֵי ה' וּתְאָכַל אוֹתָם וַיִּמְתּוּ לִפְנֵי ה'” (י' ב')

עַל הָאָסוֹן שֶׁל שְׁרִיפַת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרָן, אָמְרוּ חוֹז"ל, שֶׁבְּנָיו שֶׁל אֶהֱרָן הִכְהֵן, נָדָב וְאַבִּיהוּא, מִתּוֹ עַל שֶׁלֹּא הָיוּ לָהֶם נָשִׁים, וְלֹא הָיוּ לָהֶם יְלָדִים, וּמִמִּילָא גַם לֹא קִיְּמוּ מִצְּוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ג', ד'): ”וַיִּמְתּוּ נָדָב וְאַבִּיהוּא לִפְנֵי ה'... וּבָנִים לֹא הָיוּ לָהֶם”.

וּצְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מִדּוּעַ מִתּוֹ בְּנֵי אֶהֱרָן דּוֹקֵא בְּשְׁרִיפָה, וְלֹא לְמַשֵּׁל בַּחֲנֻק אוּ בְעוֹנֵשׁ אַחֵר? וְנִרְאֶה לְהִבִּין זֹאת, עַל-פִּי מָה שֶׁאָמְרוּ חוֹז"ל בְּעִנְיַן זְיוּגָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל: ”אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ – שְׂכִינָה בִּינֵיהֶם (יה). לֹא זָכוּ – אִשׁ אוֹכְלָתָם” (אִשׁ אִשָּׁה). כְּלוּמַר, כְּאֲשֶׁר הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה זוֹכִים לְהִתְחַתֵּן, וְלִהְיוֹת לְעוֹר אֶחָד לְשֵׁנִי, אָזִי מִתְמַתְקִים הַדִּינִים וְהַשְּׂכִינָה בִּינֵיהֶם. אֵךְ, אִם לֹא זָכוּ – אִשׁ אוֹכְלָתָם” (לֹא זָכוּ” גִּימְטְרִיָּה ”דִּין” ר' משה יבניאלי). יוֹצֵא, אִפּוֹא, מִכָּאן, שֶׁבְּנֵי אֶהֱרָן מִתּוֹ דּוֹקֵא בְּשְׁרִיפָה מִלִּפְנֵי ה' (וְלֹא בְעוֹנֵשׁ אַחֵר), מִפְּנֵי שֶׁ”לֹא זָכוּ” – לֹא זָכוּ לְהִתְחַתֵּן, כְּדִי שֶׁתִּשְׁרַה בִּינֵיהֶם לְבִין נְשׁוּתֵיהֶם הַשְּׂכִינָה – וְלָכֵן נִעֲנְשׁוּ דּוֹקֵא בְּשְׁרִיפָה, רַחֲמָנָא לִיִּצְלָן.

”שְׁמַעוֹן בֶּן שִׁטַּח אוֹמֵר: הָיָה מְרַבֵּה לְחַקוֹר אֶת הָעֵדִים” (פרקי אבות א' ט')

בַּסֵּפֶר הַקְּדוֹשׁ ”פְּרִי חַיִּים” לַהֲרַהֲ”ק בַּעַל ”אוֹרֵחַ חַיִּים”, מְבוֹאֵר מֵאֲמַר שְׁמַעוֹן בֶּן שִׁטַּח – ”הָיָה מְרַבֵּה לְחַקוֹר אֶת הָעֵדִים” – בְּדֶרֶךְ נִפְלְאוֹה. וְהִיּוֹת וְרַעֲיוֹן קְדוֹשׁ זֶה נוֹגֵעַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִיתָנוּ מִיַּדִּי יוֹם בְּיוֹמוֹ, נֶרְחִיב כָּאֵן אֶת דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוּרִים.

הִנֵּה יָדוּעַ וּמְפוֹרָסִם, כִּי בַּפְּסוּק ”שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד”, הָאוֹת ע של ”שְׁמַע” וְהָאוֹת ד של ”אֶחָד”, הֵן אוֹתוֹת גְּדוּלוֹת, וְשִׁתִּיָּהֵן מְצַטְרְפוֹת יַחַד לְמִלָּה ”עֵד”. וְהַכּוֹנֵה הִיא, שְׁעַל-יַדִּי ”קְרִיאַת שְׁמַע”, הָאָדָם הוּא בְּבַחֲנֵינָת ”עֵד”, שְׁמַעִיד עַל אַחַדוֹתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ. וְהִנֵּה כְּאֲשֶׁר קוֹרְאִים אָנוּ אֶת ”קְרִיאַת שְׁמַע” פְּעַמִּים בְּכָל יוֹם, בְּעֶרֶב וּבִבְקָר, אָנוּ בְּעֵצֶם מַעֲדִים בְּכָל יוֹם, עִם שְׁנֵי עֵדִים, עַל אַחַדוֹתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא אֶחָד, וְאִין מְלַבְדּוֹ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵט עַל כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְכָל דְּבַר הַמִּתְרַחֵשׁ בְּעוֹלָם וּבַבְּרִיאָה כְּלָה, הוּא מֵאִיתוֹ יִתְבָּרַךְ.

לָכֵן, צְרִיכִים אָנוּ לְדַעַת וְלִהְבִּין אֶת עִנְיַן הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה בְּאַחַדוֹתוֹ שֶׁל הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ. שְׂכֵן, אִם נִשְׁאֵל כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל, הַשׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְּוֹת, הָאֵם הוּא מֵאֲמִין בְּאֱמֶת וּבְתַמִּים בְּאַחַדוֹת ה' יִתְבָּרַךְ? אִין סִפֵּק שְׁאוֹתוֹ אָדָם יִתְפַּלֵּא מֵאֵד עַל עֵצֶם הַשְּׁאֵלָה, וְיַעֲנֶה ב”הֵן” גְּדוּל, שְׁבִירוֹר שֶׁהוּא מֵאֲמִין גְּדוּל בְּאַחַדוֹת ה'.

אוּלָּם, אִם יִרְצֶה הָאָדָם לְבַחֵן אֶת עֲצָמוֹ בְּאֱמֶת, הָאֵם הוּא מֵאֲמִין בְּאַחַדוֹת ה', אוּ אִזּוֹ הוּא יִרְאֶה, שֶׁהוּא עֲדִין רַחוּק מִשְׁלֵמוֹת הָאֱמוּנָה. שְׁהָרִי אִם הוּא בְּעַל אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בַּה' יִתְבָּרַךְ, מִדּוּעַ הוּא כּוֹעֵס וְרוֹטֵן כְּאֲשֶׁר אִין הוּא מְצַלִּיחַ בְּעַסְקָיו? וְהִלָּא כָּל מָה שֶׁקוֹרֶה בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא כְּאֲמוֹר רַק מֵאֵת ה'. וְכָל אֶחָד יוֹדֵעַ אֶת מֵאֲמַר חוֹז"ל (ביצה טז): ”כָּל מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם קְצוּבִים לוֹ מֵרֵאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד רֵאשׁ הַשָּׁנָה”. אִם כֵּן, וְהַכָּל קְצוּב לֹא מֵה' יִתְבָּרַךְ, עַל מָה הַכּוֹעֵס? וְכֵן, אִם יִתְבוֹנֵן הָאָדָם, אִיךָ הוּא כּוֹעֵס עַל כָּל דְּבַר שֶׁהוּא אִינוֹ מְצַלִּיחַ לְבַצֵּעַ, אוּ עַל כְּבוֹד שֶׁחִבְרוּ מְקַבֵּל וְהוּא אִינוֹ מְקַבֵּל, וְכָל מִינֵי אִירוּעִים וְעִנְיָנִים שֶׁלֹּא מְצַלִּיחַ בָּהֶם, וְהוּא מְלֹא כּוֹעֵס עַל-כֵּן, וְאִם נִשְׁאֵל אוֹתוֹ מִדּוּעַ הוּא כּוֹעֵס? הִלָּא הוּא מֵאֲמִין בְּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַקַּב"ה הוּא אֶחָד, וְאִין בְּלִעְדֵי, וְכָל מָה שֶׁקוֹרֶה בְּעוֹלָם הוּא בַּהֲשֻׁגָה פְּרֻטִית מֵאֵת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאִם לֹא הִצְלַחְתָּ, הָרִי סִימָן הוּא שֶׁהַקַּב"ה יוֹדֵעַ שְׁיוֹתֵר טוֹב לָךְ שֶׁלֹּא תִצְלַיחַ בְּדַבְּרֵי הַזֶּה. אִם כֵּן, לְמָה אַתָּה כּוֹעֵס?

אֲלָא, וְדָאִי שְׁאֵתָה מֵאֲמִין בְּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּאַחַדוֹת ה', אוּלָּם אֱמוּנָה זֹו שֶׁלָּךְ רַחוּקָה מִלְּהִיּוֹת מוֹשְׁלֵמַת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת. כִּי בְּמִשְׁךְ הַיּוֹם, כְּשֶׁאַתָּה עוֹסֵק בְּעִנְיַי הַעוֹלָם הַזֶּה, אַתָּה פְּשוּט מְרַבֵּה לְשִׁכּוֹחַ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, וְרַק כְּשֶׁשׁוֹאֲלִים אוֹתָךְ הָאֵם אַתָּה מֵאֲמִין, אַתָּה נֹזְכֵר שְׂאֲכֵן אַתָּה מֵאֲמִין גְּדוּל בַּה' יִתְבָּרַךְ. אֲבָל בְּרוּר הוּא, שְׂאִין זֹו אֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּיּוֹן שֶׁשְׁלֵמוֹת הָאֱמוּנָה הִיא לְזִכּוֹר תְּמִיד אֶת ה', בְּכָל שְׁעוֹת הַיְּמָמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דּוֹד הַמְּלָךְ, ע"ה

וזהו שאומר התנא הקדוש שמעון בן שטח: "הוי מרבה לחקור את העדים" – כלומר את אותם פעמיים "עד" שאֵתה מעיד בכל יום, ערב ובקר, על אחדות ה' יתברך – תרבה לחקור/לבדוק את ה"עדים" הללו – האם אתה באמת מאמין באחדותו יתברך, או שאֵתה רק אומר זאת בפיה, ולמעשה אתה רחוק מכך...? יתכן לבאר את דברי שמעון בן שטח, האומר "הוי מרבה לחקור את העדים", גם בדרך רמז על עבודת ה'. הנה ידוע, שתכלית עבודת ה' היא, שיעבוד האדם את הקב"ה לא רק בחוץ, בהיותו בין בני האדם, שאז הוא מתביש ומתירא מפני בני האדם, לבל יחזיקו אותו לבעל עבירה, אלא צריך האדם לעבוד את בוראו גם בהיותו לבדו בביתו, כשאין איש רואהו. לפי זה יש לומר, שזהו הענין שצונו הקב"ה לכתוב מזוזה בפתח ביתנו: כדי שכאשר אנו ניכנס לתוך ביתנו, ניפגש עם המזוזה, ונזכור שגם כאן, בתוך ביתנו, אנו צריכים לקבל עלינו על מלכות שמים, כי המלך הקב"ה רואה אותנו בכל מקום. ועל זה נאמר: "לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר (=בביתו), כבגלוי (=בין בני אדם)" (תפילת שחרית).

רמז לענין זה, שיהא אדם ירא שמים בסתר, כבגלוי, מוצאים אנו בציווי ה' לעשות את ארון הברית מצופה זהב, מבפנים ומבחוץ, כפי שכתוב (שמות כה, יא): "וצפית אתו זהב טהור, מבית (=מבפנים) ומחוץ תצפנו", כדי לרמוז לנו שאין זה מספיק להיות "מצופה זהב טהור רק מבחוץ" (=כאשר אנשים רואים אותך) – אלא עיקר התכלית היא "וצפית אתו זהב טהור מבית (=מבפנים)" – גם בהיותך בבית, תעבוד את ה' יתברך, כמו בהיותך בחוץ, בין בני האדם. לכן, העצה היעוצה היא, שיזכור האדם: "(ש)המלך הגדול הקב"ה, אשר מלא כל הארץ כבודו עומד עליו (=על האדם) (תמיד), ורואה (את כל) מעשיו... (ואז תגיע) אליו היראה וההכנעה... מה' יתברך" ("מורה נבוכים" להרמב"ם).

אולם, על-פי דברי שמעון בן שטח, "הוי מרבה לחקור את העדים" – על האדם לזכור שגם בביתו ישנם "עדים", שמעידים על כל מעשיו, כמו שאמרו חז"ל (תענית יא): "שמא יאמר אדם: מי מעיד בי? (=מי יעיד עלי, כשאני בתוך ביתי בחדרי חדרים?). (והתשובה היא): אבני ביתו של האדם, וכן קורות ביתו מעידים בו (=עליו), שנאמר (חבקוק ב, יא): 'כי אבן מקיר (הבית) תזעק, וכפיס (=קורה) מעץ יעננה'".

ומעתה יש לומר, שזהו מה שרמז לנו התנא שמעון בן שטח: "הוי מרבה לחקור את העדים" – תרבה לחקור את העדים, אבני וקורות ביתך, האם אתה באמת מתנהג כראוי בהיותך בביתך בצנעה, ואז אבני וקורות ביתך לא יוכלו להעיד נגדך בבית דין של מעלה, או שמא חלילה יש לעדים אלו מה לומר נגדך ביום הדין, כי בביתך בסתר אינך מתנהג כראוי... (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "וידם אחרון"

לאחר שנסתלקו נדב ואביהוא, בניו של אהרן הכהן, מן העולם, מתארת לנו התורה את גדולתו של אביהם, אהרן הכהן, בשתי מלים: "וידם אהרן"! דהינו, שקבל את גזר הדין באהבה גמורה, ולא הרהר כלל אחרי הנהגתו של ה' יתברך, וזהו "וידם אהרן". "וידם" – לשון דומם, שעשה אהרן עצמו פדומם, שאין בו שום כאב או מרמור, וקבל את גזירתו של ה' יתברך באהבה.

בענין זה מסופר, שבשנת תקנ"ז היתה שנת בצורת קשה מאד ליושבי תימן. שכן, היתה זו השנה השביעית ברציפות, שלא ירדו בה גשמים, והיה רעב גדול מאד בכל המחוזות. כשהגיע יום תשעה באב, החליטו ראשי הקהילה לערוך עצרת תפילה וזעקה בבית הקברות, כדי שגם המתים יעמדו בתפילה וזעקה לפני שוכן מרומים. ואכן, באותו היום לקחו כל הקהילה את ספר התורה עמם, ויצאו לבית הקברות.

מיד כשהגיעו פתחו בתפילה וזעקה, כשהשמש יוקדת מעל ראשם, ועפר הארץ לוחט מחום השמש היוקדת. כשראה רבה של תימן, הרה"ג יחיא צאלח זצוק"ל זיע"א, את בני הקהילה מתנפחים בבכי קורע לב, בעודם צמים על חרפן בית המקדש, עמד על רגליו, וקרא: "קהל קדוש, דעו לכם, אהבת ה' היא למעלה מהכל! לבי אומר לי, שסובלים אנו שבע שנים רצופות של בצורת, כיון שאין אנו מקבלים דין שמים באהבה. ויש בינינו אנשים שמתרעמים על ה' יתברך. לכן, אומר אני לכם, אם נחליט בדעתינו בהחלטה נחושה, שאין לנו שום תרעומת וכעס חלילה כנגד שמים, ומקבלים אנו הכל באהבה, ולבנו שלם עם ה' יתברך – אין לי ספק שה' יושיענו ויוריד לנו גשמים". ומיד שאל את הקהל: "מסכימים?" וכלם ענו: "מסכימים בלב שלם". הדברים יצאו מפייהם, ומיד נתקדו השמים בעבים, וגשמי רצון וברכה החלו לרדת!...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!